

Karakteristike i obilježja tržišta osiguranja u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji u vremenskom razdoblju od 2018. do 2022. godine

Drenjanac, Kata

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Economics and Business in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:145:801582>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-27**

Repository / Repozitorij:

[EFOS REPOSITORY - Repository of the Faculty of Economics in Osijek](#)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Ekonomski fakultet u Osijeku
Sveučilišni diplomski studij Financijski menadžment

Kata Drenjanac

**KARAKTERISTIKE I OBILJEŽJA TRŽIŠTA OSIGURANJA U
REPUBLICI HRVATSKOJ I REPUBLICI AUSTRIJI U
VREMENSKOM RAZDOBLJU OD 2018. DO 2022. GODINE**

Diplomski rad

Osijek, 2024.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Ekonomski fakultet u Osijeku
Sveučilišni diplomski studij Financijski menadžment

Kata Drenjanac

**KARAKTERISTIKE I OBILJEŽJA TRŽIŠTA OSIGURANJA U
REPUBLICI HRVATSKOJ I REPUBLICI AUSTRIJI U
VREMENSKOM RAZDOBLJU OD 2018. DO 2022. GODINE**

Diplomski rad

Kolegij: Osiguranje

JMBAG: 0010231103

e-mail: kdrenjanac@efos.hr

Mentor: doc. dr. sc. Hrvoje Serdarušić

Osijek, 2024.

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek
Faculty of Economics and Business Osijek
University Graduate Study Financial management

Kata Drenjanac

**CHARACTERISTICS AND ASPECTS OF THE INSURANCE
MARKET IN THE REPUBLIC OF CROATIA AND THE
REPUBLIC OF AUSTRIA IN THE PERIOD FROM 2018 TO
2022**

Graduate paper

Osijek, 2024.

IZJAVA

O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI, PRAVU PRIJENOSA INTELJEKTUALNOG VLASNIŠTVA, SUGLASNOSTI ZA OBJAVU U INSTITUCIJSKIM REPOZITORIJIMA I ISTOVJETNOSTI DIGITALNE I TISKANE VERZIJE RADA

1. Kojom izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je diplomski
(navesti vrstu rada: završni / diplomski / specijalistički / doktorski) rad isključivo rezultat osobnoga rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu. Potvrđujem poštivanje nepovredivosti autorstva te točno citiranje radova drugih autora i referiranje na njih.
2. Kojom izjavljujem da je Ekonomski fakultet u Osijeku, bez naknade u vremenski i teritorijalno neograničenom opsegu, nositelj svih prava intelektualnoga vlasništva u odnosu na navedeni rad pod licencom *Creative Commons Imenovanje – Nekomercijalno – Dijeli pod istim uvjetima 3.0 Hrvatska.*
3. Kojom izjavljujem da sam suglasan/suglasna da se trajno pohrani i objavi moj rad u institucijskom digitalnom repozitoriju Ekonomskoga fakulteta u Osijeku, repozitoriju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti, NN 119/2022).
4. izjavljujem da sam autor/autorica predanog rada i da je sadržaj predane elektroničke datoteke u potpunosti istovjetan sa dovršenom tiskanom verzijom rada predanom u svrhu obrane istog.

Ime i prezime studenta/studentice: Kata Drenjanac

JMBAG: 0010231103

OIB: 97305972067

e-mail za kontakt: katadrenjanac@gmail.com

Naziv studija: Sveučilišni diplomski studij Financijski menadžment

Naslov rada: Karakteristike i obilježja tržišta osiguranja u Republici Hrvatskoj i Republici

Austriji u vremenskom razdoblju od 2018. do 2022. godine

Mentor/mentorica rada: doc.dr.sc. Hrvoje Serdarušić

U Osijeku, 16. rujna 2024. godine

Potpis Kata Drenjanac

SAŽETAK

Osiguranje je pojam s kojim se ljudi svakodnevno susreću u raznim segmentima života. Svaka osoba i njezina imovina izloženi su nepredvidljivim rizicima koji se ne mogu u potpunosti izbjeći. Osiguranje pruža ekonomsku zaštitu od specifičnih opasnosti koje ugrožavaju imovinu i osobe, djelujući kao mehanizam prijenosa rizika s osiguranika na osiguravatelja. Zbog toga je djelatnost osiguranja ključna u svakoj ekonomiji i društvu. Cilj ovog diplomskog rada je analizirati i usporediti razvijenost tržišta osiguranja u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji u razdoblju od 2018. do 2022. godine. U teorijskom dijelu rada definirani su i objašnjeni osnovni pojmovi osiguranja te ključni sudionici u procesu osiguranja, uključujući osiguratelje, ugovaratelje osiguranja, osiguranike, reosiguratelje i posrednike. Rad također pojašnjava različite vrste rizika i metode upravljanja rizicima u osiguranju, te detaljno analizira zakonski okvir kojim je uređeno tržište osiguranja u obje zemlje, kao i institucije odgovorne za njihov nadzor. U istraživačkom dijelu rada analizirani su ključni makroekonomski pokazatelji za obje zemlje, kao što su broj stanovnika, bruto domaći proizvod (BDP) i stopa inflacije, koji pružaju širi kontekst za funkcioniranje oba tržišta osiguranja. Ovaj rad ujedno doprinosi boljem razumijevanju dinamike i specifičnosti tržišta osiguranja u Hrvatskoj i Austriji.

Ključne riječi: osiguranje, tržište osiguranja, premija osiguranja, rizik, Hrvatska, Austrija

ABSTRACT

Insurance is a term that people encounter every day in various areas of life. Everyone and their assets are exposed to unpredictable risks that cannot be completely avoided. Insurance provides economic protection against certain perils that threaten property and people acting as a mechanism for transferring risk from the insured to the insurer. For this reason, insurance activity is crucial in any economy and society. The aim of this thesis is to analyze and compare the development of the insurance market in the Republic of Croatia and the Republic of Austria in the period from 2018 to 2022. In the theoretical part of the work, the basic terms of insurance and the main participants in the insurance process, including insurers, policyholders, reinsurers and intermediaries, are defined and explained. In addition, different types of risks and methods of risk management in insurance are explained and the legal framework regulating the insurance market in both countries and the institutions responsible for supervision are analyzed in detail. The research section of the paper analyzes key macroeconomic indicators for both countries, such as population, gross domestic product (GDP) and inflation rate, which provide a broader context for the functioning of both insurance markets. This work also contributes to a better understanding of the dynamics and specificities of the insurance market in Croatia and Austria.

Keywords: insurance, insurance market, insurance premium, risk, Croatia, Austria

SADRŽAJ:

1. Uvod	1
2. Pojam i specifičnosti osiguranja	3
2.1. Pojmovno određenje osiguranja	3
2.2. Osnovni sudionici i elementi osiguranja	4
2.3. Vrste osiguranja.....	5
2.3.1. Životna osiguranja	6
2.3.2. Neživotna osiguranja	7
2.4. Premija osiguranja.....	9
2.5. Likvidacija štete u osiguranju	10
2.5.1. Prijava štetnog događaja	11
2.5.2. Rješavanje štete.....	12
2.5.3. Isplate nadoknade za štetu	13
3. Rizik u osiguranju.....	15
3.1. Vrste rizika	15
3.2. Metode upravljanja rizicima.....	16
4. Značajke tržišta osiguranja u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji.....	18
4.1. Zakonski okvir tržišta osiguranja u Republici Hrvatskoj.....	18
4.2. Nadzor tržišta osiguranja u Republici Hrvatskoj	19
4.3. Zakonski okvir tržišta osiguranja u Republici Austriji	20
4.4. Nadzor tržišta osiguranja u Republici Austriji.....	21
5. Analiza tržišta osiguranja u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji u vremenskom razdoblju od 2018. do 2022. godine.....	22
5.1. Kretanje odabranih makroekonomskih pokazatelja	22
5.1.1. Broj stanovnika	22
5.1.2. Bruto domaći proizvod	23
5.1.3. Stopa inflacije	24
5.2. Broj osiguravajućih društava i zaposlenih u njima	25
5.3. Visina zaračunate bruto premije.....	27
5.4. Učestalost pojave štetnog događaja.....	35
6. Zaključak	41
Literatura.....	43
Popis grafikona	45
Popis tablica	46

1. Uvod

U vremenima sve većih globalnih promjena i ekonomske neizvjesnosti, uloga osiguranja postaje sve značajnija. Stoga, tržište osiguranja predstavlja jedan od bitnih aspekata financijskog sustava svake zemlje. S obzirom na to da funkcionira kao mehanizam za raspodjelu rizika, doprinosi ekonomskoj stabilnosti i sigurnosti pojedinaca i poduzeća.

Cilj ovog diplomskog rada je analizirati i usporediti karakteristike i obilježja tržišta osiguranja u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji u razdoblju od 2018. godine do 2022. godine. Komparativnom analizom životnog i neživotnog osiguranja te vrstama tih osiguranja, želi se prikazati kretanje zaračunate bruto premije i broja šteta u obje promatrane zemlje. Republika Hrvatska, kao članica Europske unije s dinamičnim tržištem u razvoju te Republika Austrija, također kao članica Europske unije, ali zrela tržišna ekonomija s dugom tradicijom osiguranja, predstavlja zanimljiv okvir za komparativnu analizu. U svrhu boljeg uvida u razvijenost tržišta osiguranja u obje zemlje, postavljene su sljedeće hipoteze:

H1: Kretanje zaračunate bruto premije životnog i neživotnog osiguranja proporcionalno je s brojem šteta tih osiguranja u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji.

H2: Kretanje bruto domaćeg proizvoda proporcionalno je s vrijednostima zaračunate bruto premija osiguranja u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji.

Metodologija istraživanja temelji se na analizi sekundarnih podataka prikupljenih s relevantnih internetskih stranica kao što su izvješća regulatornih tijela, statistički podaci, te stručna literatura. Za analizu tržišta osiguranja u Republici Hrvatskoj, korišteni su podaci sa službene stranice Hrvatskog ureda za osiguranje i Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga, te Versicherungsverband Österreich za analizu u Republici Austriji.

Za potrebe diplomskog rada, korištene su znanstvene metode, a to su: metoda dedukcije i deskripcije, komparativna metoda, metoda dokazivanja, povijesna i statistička metoda. Metoda dedukcije prožima se kroz cijeli diplomski rad gdje se od općenitih pojmova, kao što je osiguranje, dolazi do ostalih specifičnih pojmova osiguranja i zaključka rada. Za analizu tržišta osiguranja u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji korištena je, već spomenuta, komparativna metoda, dok je metoda deskripcije primijenjena prilikom opisivanja tablica i grafikona. Metoda dokazivanja primijenjena je prilikom testiranja postavljenih hipoteza.

Struktura diplomskog rada podijeljena je u šest poglavlja. U prvom, uvodnom dijelu, objašnjen je cilj diplomskog rada te su postavljene hipoteze. Drugi dio odnosi se na teorijski okvir potreban za razumijevanje istraživačkog dijela diplomskog rada. U tom poglavlju, objašnjen je

pojam osiguranja i najvažniji sudionici u osiguranju te je napravljena podjela osiguranja s obzirom na životna i neživotna osiguranja. Također, detaljnije je analizirana premija osiguranja i likvidacija štete u osiguranju. U trećem poglavlju, analiziran je rizik u osiguranju, odnosno vrste rizike i metode upravljanjima njime. Četvrto poglavlje odnosi se na tržište osiguranja u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji. Objašnjen je zakonski okvir tržišta osiguranja u obje zemlje i institucije odgovorne za njihov nadzor. Peto poglavlje predstavlja istraživački dio diplomskog rada. Za početak, ukratko su analizirani odabrani makroekonomski pokazatelji, a to je broj stanovnika, bruto domaći proizvod i stopa inflacije. Nakon toga, prikazan je broj osiguravajućih društava i broj zaposlenika u njima. Grafički i tablično prikazana je visina zaračunata bruto premije i broj šteta životnog i neživotnog osiguranja, te potom i s obzirom na vrste tih osiguranja prema dostupnim statističkim podacima. U šestom, zadnjem poglavlju, analizirana je točnost postavljenih hipoteza te je diplomski rad predstavljen u cjelini.

2. Pojam i specifičnosti osiguranja

U ovom poglavlju diplomskog rada, definiran je sam pojam osiguranja i različiti aspekti s kojih se može promatrati. Nadalje, objašnjeni su sudionici u osiguranju i elementi bitni za razumijevanje koncepta osiguranja. Napravljena je podjela osiguranja s naglaskom na životna i neživotna osiguranja. Također, obrađena je premija osiguranja i likvidacije štete zbog boljeg razumijevanja istraživačkog dijela diplomskog rada.

2.1. Pojmovno određenje osiguranja

Osiguranje je metoda transfera rizika s osiguranika na osiguravatelja, koji prihvaća da nadoknadi slučajne štete onima kod kojih su nastale i raspodijeli ih na sve članove rizične zajednice na načelima uzajamnosti i solidarnosti. (Klasić i Andrijanić, 2007:11). Nadalje, Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (2023), navodi da je osiguranje gospodarska djelatnost koja pruža ekonomsku zaštitu osobama od različitih rizika koji utječu na njihovu imovinu ili život. Iz navedenih definicija proizlazi da osiguranje obuhvaća prijenos rizika te podjelu gubitka na sve članove.

Osiguranje je određeno:

- Premijom koju plaća osiguranik za rizik koji je preuzeo osiguravatelj sklapanjem ugovora o osiguranju
- Kompenzacijom (odšteta, ugovorena osigurana svota) koju osiguranik prima kada nastupi osigurani slučaj. (Andrijašević i Petranović, 1999:23)

Prema Andrijašević i Petranović (1999), osnovne karakteristike osiguranja su:

- Objedinjavanjem rizika se nastale štete prema pojedinim članovima raspoređuju na sve članove te skupine proporcionalno veličini rizika koje pojedini član ima u toj skupini
- Pokriće slučajnih šteta koje moraju biti nepredvidljive, ali vjerojatne
- Transfer rizika s osiguranika na osiguravatelja
- Naknade štete

S obzirom na kompleksnost industrije osiguranja, ono se može promatrati iz više različitih perspektiva. Tako se može promatrati sa stajališta pojedinca ili društva. Osiguranje sa stajališta pojedinca je gospodarski instrument kojim pojedinac zamjenjuje mali određeni iznos (premija osiguranja) za veliki neizvjestan financijski gubitak (neizvjesnost od koje se osiguravamo) koji bi postojao kada ne bi bilo osiguranja. Osiguranje s motrišta društva je gospodarski instrument

za smanjivanje i uklanjanje rizika procesom kombiniranja dovoljnog broja izlaganja istovjetnim rizicima, kako bismo mogli predvidjeti gubitke za promatranu skupinu kao cjelinu. (Klasić i Andrijanić, 2007:11).

Također, osiguranje se može promatrati kao ekonomska i pravna djelatnost. Prema Klasić i Andrijanić (2007), ekonomska djelatnost podrazumijeva prikupljanje novčanih sredstava za zaštitu imovine i osoba od nepredviđenih događaja koji imaju štetne posljedice. Temelj čini jednaka distribucija osiguranih šteta među osiguranicima koji plaćanjem premije osiguranja, prikupljaju sredstva za isplatu štete onima koji su ju pretrpjeli. Pravna djelatnost temelji se na ugovoru o osiguranju, a ubraja se u trgovačko – pravne poslove.

Nadalje, Stipić (2014), razvijenost osiguranja mjeri trima pokazateljima, a to su: penetracija, gustoća i udio premije životnog osiguranja u ukupnoj premiji osiguranja. Grawe (2018), navodi da penetracija osiguranja predstavlja udio ukupne premije osiguranja u BDP – u, dok gustoća osiguranja upućuje na godišnju potrošnju za proizvode osiguranja, te se iskazuje kroz iznos premije po stanovniku.

2.2. Osnovni sudionici i elementi osiguranja

Sudionici u osiguranju su različite strane koje su uključene u proces osiguranja, to su: osiguravatelj, ugovaratelj osiguranja, osiguranik, odnosno korisnik osiguranja te reosiguratelj. Oni surađuju kako bi bili sigurni da se osigurani događaji analiziraju na ispravan način te da se osiguranici zaštite prema uvjetima police osiguranja.

Prema Klasić i Andrijanić (2007), osiguravatelj je pravna osoba, odnosno društvo za osiguranje s kojim je ugovaratelj osiguranja sklopio ugovor o osiguranju. Osnovne obveze osiguravatelja su izdavanje police osiguranja i isplata osigurnine ako se dogodi osigurani događaj.

Isti autori, Klasić i Andrijanić (2007), navode da je ugovaratelj osiguranja osoba s kojom je osiguravatelj sklopio osiguranje te je dužan plaćati premiju osiguranja osiguravatelju i ispunjavati obveze predviđene sklopljenim ugovorom. Ugovaratelj osiguranja ne mora nužno biti osiguranik, no u tom slučaju ne može koristiti prava iz osiguranja.

Osiguranik je osoba iz ugovora o osiguranju čiji je imovinski interes osiguran i kojoj pripadaju prava iz osiguranja, te osoba od čijeg doživljenja, smrti, invaliditeta ili narušenog zdravlja ovisi isplata nadoknade iz osiguranja. Prava iz osiguranja osim osiguraniku mogu pripadati korisniku osiguranja (u slučaju smrti osiguranika). Korisnika, u pravilu, određuje ugovaratelj u dogovoru s osiguranikom. (Klasić i Andrijanić, 2007:14).

Osim sudionika u osiguranju, bitni su i osnovni elementi osiguranja, a to su sljedeći.

Osigurani slučaj je događaj prouzročen osiguranim rizikom. To je događaj koji za posljedicu ima štetu na osiguranom predmetu, a uzrok mu je opasnost od koje je osiguranje zaključeno. Osigurani slučaj (događaj) mora biti slučajan (neizvjestan). (Klasić i Andrijanić, 2007:43)

Predmet osiguranja mogu biti osobe, stvari i odgovornost, odnosno sve ono što može na razne načine biti uništeno ili oštećeno. Opasnosti od kojih se određeni predmet osigurava su sve one nepogode koje imaju za posljedicu umanjenje vrijednosti osiguranog predmeta, kao što je poplava, požar, potres, ali i bolest, smrt, prometna nesreća.

Trajanje osiguranja određuje se sklapanjem ugovora o osiguranju. Općenito, što je dulje trajanja osiguranja, veći je i rizik jer je veća mogućnost da se osigurani slučaj dogodi.

Oblik pokrića štete je način utvrđivanja odštete ako se dogodi osigurani slučaj, a odgovornost preuzima osiguravatelj. Svota osiguranja, prema Klasić i Andrijanić (2007), je najviši iznos kojim osiguravatelj pokriva rizik.

2.3. Vrste osiguranja

S obzirom na podjelu osiguranja, Klasić i Andrijanić (2007), osiguranje dijele prema sljedećim kriterijima:

Osnovnoj podjeli osiguranja:

- Neživotna osiguranja
- Životna osiguranja

Načinu sklapanja ugovora o osiguranju:

- Dobrovoljna osiguranja
- Obvezna osiguranja

Predmetu osiguranja:

- Osiguranje imovine u širem smislu
- Osiguranje transporta i kredita
- Osiguranje osoba

Statusu osiguranika:

- Osiguranje pravnih osoba
- Osiguranje fizičkih osoba.

2.3.1. Životna osiguranja

Životna osiguranja dijele se na sljedeće vrste osiguranja:

1. Životna osiguranja:
 - a. Osiguranje života koje pokriva sljedeće rizike:
 - Osiguranje života za slučaj doživljenja
 - Osiguranje života za slučaj smrti
 - Mješovito osiguranje života za slučaj smrti i doživljenja
 - Osiguranje života s povratom premija
 - Osiguranje kritičnih bolesti
 - Doživotno osiguranje za slučaj smrti
 - I ostala osiguranja života
 - b. Rentno osiguranje je osiguranje periodičnih isplata tijekom određenog razdoblja ili doživotno
 - c. Dopunska osiguranja uz osiguranje života su osiguranja koja se ugovaraju uz životno osiguranje i pokrivaju primjerice rizike: ozljede uključujući nesposobnost za rad, smrti zbog nezgode i invaliditeta zbog nezgode ili bolesti
2. Osiguranje za slučaj vjenčanja ili sklapanja životnog partnerstva ili rođenja je osiguranje koje pokriva rizik vjenčanja ili sklapanja životnog partnerstva ili doživljenja unaprijed određene dobi ili rođenja
3. Osiguranje života i rentno osiguranje kod kojih ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja je osiguranje vezano uz vrijednost udjela UCITS fonda kako je definiran zakonom kojim se uređuje osnivanje i poslovanje otvorenih investicijskih fondova s javnom ponudom, uz vrijednost imovine unutarnjeg fonda ili uz dionički indeks, odnosno drugu referentnu vrijednost
4. Tontine su osiguranja u kojima se osnivaju udruženja članova kako bi zajednički kapitalizirali svoje doprinose i potom raspodijelili tako prikupljena sredstva preživjelim članovima ili korisnicima umrlih članova
5. Osiguranje s kapitalizacijom isplate je osiguranje temeljeno na aktuarskim izračunima kod kojeg se u zamjenu za jednokratno, odnosno višekratno plaćanje unaprijed ugovorenog iznosa premije preuzimaju obveze isplate iznosa u određenoj visini kroz određeno razdoblje
6. Upravljanje sredstvima zajedničkih mirovinskih fondova koji uključuju očuvanje kapitala ili plaćanje minimalnih kamata. (Ramljak, 2018:25)

Zajednička obilježja svih životnih osiguranja podrazumijevaju sljedeće:

- Osiguranje života pruža zaštitu i daje financijsku sigurnost pojedincu, njegovoj obitelji ili njegovu poslovanju,
- Daje pokriće rizika smrti, tako da se rizik smrti pokriva ako nastupi u tijeku ugovorenog roka trajanja osiguranja,
- Dugoročnost, jer se ugovori o osiguranju života sklapaju na više godina,
- Fiksna premija, pri čemu je visina premije za cijelo vrijeme trajanja osiguranja jednaka,
- Štedna komponenta, jer je, osim u nekim vrstama životnih osiguranja, u ovu vrstu osiguranja uglavnom uvijek uključena i štednja,
- Pri sklapanju osiguranja mora postojati osigurljiv interes ugovaratelja, kako bi se osiguranje moglo sklopiti na drugu osobu, ali uz njezinu pisanu suglasnost,
- Uvijek se isplaćuje naknada, bilo kao isplata štete zbog osiguranog događaja, bilo kao isplata ugovorene svote zbog doživljenja,
- Osobe mlađe od 14 godina ne mogu se osigurati i osiguravatelj je dužan vratiti sve uplaćene premije po takvom ugovoru,
- Zaračunata bruto premija je naplaćena premija,
- Ne računa se prijenosna premija,
- Postoje porezne olakšice u većini država. (Klasić i Andrijanić, 2007:147)

2.3.2. Neživotna osiguranja

Neživotna osiguranja dijele se na:

1. Imovinska osiguranja:

a. Osiguranje materijalne imovine (osim prijevoznih sredstava)

Opasnosti koje su ovim osiguranjima pokrivena dijele se na osnovne i dopunske. Osnovne opasnosti obuhvaćaju: požar, udar groma, eksplozija, oluja odnosno vjetar iznad određene brzine predviđene uvjetima osiguranja, grad (tuča), oštećenja uzrokovana zrakoplovom, vozilima ili životinjama na osiguranom objektu (udar i pad), manifestacije i demonstracije kojima se smatraju organizirano ili spontano javno izražavanje raspoloženja grupe građana. Dopunske opasnosti obuhvaćaju: potres, poplava, bujica i visoka voda, istjecanje tekućine (lekaža), izlivanje užarene tekućine, klizanje tla, snježna lavina, odronjavanje, pucanje i izlivanje iz vodovodnih i kanalizacijskih

cijevi, samozapaljenje zaliha. Opasnosti koje osiguravatelji pokrivaju još obuhvaćaju (uglavnom kroz skupinu ostalih osiguranja imovine): lom strojeva, lom stakla, provalnu krađu i razbojstvo, krađu inventara, štete u kućanstvu, uginuće životinja, troškove liječenja životinja, građevinske nezgode na objektima u izgradnji i montaži.

b. Osiguranje imovinskih interesa

Opasnosti koje su pokrivena obuhvaćaju: financijski gubitak zbog ne vraćanja kredita, financijski gubitak za pruženo jamstvo, osiguranje opcije ili izdavanje obvezatne ponude osiguravatelja, financijski gubitak zbog pronevjere, financijski gubitak zbog prekida rada zbog požara i nekih drugih opasnosti ili zbog loma stroja, gubitak prihoda od priredbi na otvorenom zbog atmosferskih oborina. (Klasić i Andrijanić, 2007:125-130)

2. Osiguranjem od odgovornosti, Klasić i Andrijanić (2007), pokrivaju različite opasnosti s kojima se osiguranik susreće prilikom obavljanje svoje djelatnosti, bolesti, oštećenja prilikom upotrebe proizvoda te smrt, narušavanje zdravlja, oštećenje stvari neke treće osobe.
3. Transportnim osiguranjem pokrivena su sljedeće opasnosti: opasnosti na morima, jezerima, rijekama ili drugim plovnim vodama, te u zraku, požar, eksplozija, razbojstvo, gusarstvo, bacanje tereta u more s broda koji je u opasnosti, nesreća ili lom nuklearnih instalacija, udar sa zrakoplovom ili sličnim objektom ili objektima koji su pali na njih, kopneni prijevoz, oštećenja doka ili lučke opreme, potres, vulkanska erupcija, udar groma, nesreće tijekom utovara, istovara ili premještanja tereta ili goriva, nehat kapetana, časnika, posade ili pilota, brodopopravljača ili zakupaca brodova. (Klasić i Andrijanić, 2007:135).
4. Osiguranjem motornih vozila pokrivena su slučajne i zlonamjerne štete na vozilima, krađa, požar, tjelesne ozljede trećih osoba te troškovi iz sudskih sporova proizašli iz tih nesreća.
5. Neživotna osiguranja osoba:
 - a. Osiguranje od nezgode pokriva smrt, potpuni ili djelomični invaliditet, privremenu nesposobnost za rad i pokriva troškove liječenja
 - b. Zdravstveno osiguranje, prema Klasić i Andrijanić (2007) pokriva troškove liječenja, odnosno dio troškova do pune cijene zdravstvene usluge iz obveznog zdravstvenog osiguranja, viši standard i veći opseg prava te pruža zdravstvenu

zaštitu fizičkim osobama koje borave u Republici Hrvatskoj, a koje nisu obvezne biti osigurane.

Kao i životna osiguranja, neživotna osiguranja imaju zajedničke karakteristike, a to su:

- Trajanje osiguranja je, u pravilu, jednogodišnje,
- Ako je osiguranje sklopljeno kao višegodišnje ili dugoročno osiguranje onda se obnavlja svake godine,
- Premija se može, ali ne mora mijenjati svake godine,
- Moguće je proširenje pokrića,
- Ugovor je na snazi i nakon nastale štete (osim u slučaju smrti u osiguranju nezgode),
- Može se dogoditi više šteta po jednoj polici,
- Moguća je velika razlika u veličinama šteta, jer veličine štete nisu poznate prigodom sklapanja osiguranja, pa čak ni u trenutku nastanka štete,
- Nema štedne komponente,
- Zaračunata bruto premija je policirana premija,
- Računa se prijenosna premija. (Klasić i Andrijanić, 2007:145-146)

2.4. Premija osiguranja

Premija osiguranja je novčani iznos koji osiguranik plaća osiguravatelju za preuzeti rizik prilikom sklapanja osiguranja. U pravilu, početak osiguranja ne može biti prije plaćanja cjelokupnog iznosa premije (ako je ugovoreno plaćanje odjednom) ili prve premije (ako je ugovoreno obročno plaćanje). Premija osiguranja može biti:

1. Policirana ili ugovorena premija – novčani iznos koji je dogovoren prilikom sklapanja osiguranja u tekućem obračunskom razdoblju za pokriće rizika u razdoblju najduže do godinu dana,
2. Fakturirana premija – novčani iznos koji je dospio na naplatu i koji je fakturiran pri sklapanju osiguranja ili u određenom obračunskom razdoblju ako je ugovoreno plaćanje premije u ratama,
3. Naplaćena premija – novčani iznos koji je naplaćen u određenom obračunskom razdoblju,
4. Dužna premija – novčani iznos premije koji je dospio ali nije naplaćen u prethodnom obračunskom razdoblju. (Klasić i Andrijanić, 2007:48)

Premija osiguranja sastoji se od tehničke, odnosno riziko premije, preventive i troškova poslovanja, odnosno režijskog dodatka. Preventiva može, ali i ne mora biti uključena u strukturu premije, a s tehničkom premijom čini funkcionalnu premiju. Zbroj funkcionalne premije i troškova poslovanja predstavlja bruto premiju osiguranja.

Skadenca znači dospijeće obnove police ili datum isteka tekuće osiguravateljne godine. Skadenca se u pravilu ne mora podudarati s kalendarskom godinom. U slučaju kada se osiguravateljna i kalendarska godina ne podudaraju potrebno je izračunati dio premije koji se odnosi na pokriće u sljedećoj godini. (Klasić i Andrijanić, 2007:50). Ako je raspored rizika u promatranom razdoblju ravnomjeran, bruto prijenosna premija računa se na sljedeći način:

$$BPP = BP * \frac{d}{dOB}$$

gdje je:

BPP – bruto prijenosna premija

BP – zaračunata bruto premija za cijelo vrijeme trajanja osiguranja (policirana premija)

d – broj dana nakon kraja obračunskog razdoblja do kraja trajanja osiguravateljnog pokrića

dOB – ukupan broj dana trajanja osiguranja. (Klasić i Andrijanić, 2007:50)

Ako je raspodjela rizika neravnomjerna, poput dopunskog osiguranja života, bruto prijenosna premija dobije se oduzimanjem naplaćene bruto premije u obračunskom razdoblju (NBP) od prethodne formule, odnosno:

$$BPP = NBP - BP * \frac{d}{dOB}$$

Ako je rezultat negativan, bruto prijenosna premija iznosi nula.

Također, Hrvatska agencija za nadzor financijskih institucija propisala je pojam zaračunate bruto premije. Prema Klasić i Andrijanić (2007), zaračunata bruto premija neživotnih osiguranja podrazumijeva sve iznose policiranih premija u tekućem razdoblju za razdoblje do godinu dana, a kod životnih osiguranja obuhvaća sve iznose naplaćene do kraja obračunskog razdoblja.

2.5. Likvidacija štete u osiguranju

Šteta i gubitak ne predstavljaju isti pojam u osiguranju. Naime, u slučaju štete moguć je popravak i vraćanje u prvotno stanje, dok to nije moguće u slučaju gubitka. Šteta je nepovoljna promjena izazvana nekim događajem ili nečijom radnjom.

Likvidacija štete, prema Klasić i Andrijanić (2007), predstavlja pokriće financijskih gubitaka nastalih zbog štetnog događaja, a obuhvaćeno je ugovorom o osiguranju. Sastoji se iz utvrđivanja:

- Postojanja štete,
- Uzročne veze između osiguranog rizika i štete,
- Visine štete,
- Visine osigurnine,
- Prava osiguranika na isplatu osigurnine,
- Prava na regres (kada je to potrebno),
- Isplate osigurnine (odštete).

Proceduru obrade štete, odnosno likvidacije štete, čini sljedeći procesi:

1. Prijava štetnog događaja, koja uključuje prikupljanje svih potrebnih dokumenata i procjena visine štete,
2. Rješavanje štete,
3. Isplata štete. (Klasić i Andrijanić, 2007:205)

2.5.1. Prijava štetnog događaja

Prvi korak prijave štetnog događaja, čini sama prijava štete. Klasić i Andrijanić (2007) navode da likvidacija štete započinje dostavljanjem odštetnog zahtjeva osiguranika putem telefona ili e-maila. Osiguranik mora prijaviti osiguravatelju štetu čim sazna za nju ili u roku od tri dana kako se dogodila šteta, odnosno prema uvjetima iz sklopljenog osiguranja. Ako je šteta prijavljena preko telefonskog poziva ili e-mailom, likvidacija započinje kada osiguranik dostavi svu potrebnu dokumentaciju.

Drugi korak čini sadržaj odštetnog zahtjeva, a prema Klasić i Andrijanić (2007), osiguranik mora priložiti osiguravatelju sve dokumente koje on zatraži. Obvezni dokumenti su: polica osiguranja, zapisnik o utvrđenom šteti te ostala dokumentacija potrebna osiguravatelju.

Treći, odnosno zadnji korak, predstavlja procjena visine štete. Klasić i Andrijanić (2007), navode da procjenu zajedno obavljaju osiguravatelj i osiguranik, odnosno ovlaštene osobe koje oni odrede. U pravilu, troškove procjene snosi osiguravatelj te je obavezan napraviti procjenu u dogovorenom roku.

2.5.2. Rješavanje štete

Procedura rješavanja štete (likvidacije štete) odnosi se na sljedeće:

- Ispitivanje ispravnosti prikupljenih dokumenata,
- Identifikacija predmeta osiguranja uspoređivanjem podataka u svim prikupljenim dokumentima,
- Utvrđivanje uzroka štete,
- Utvrđivanje kada i gdje je šteta nastala, te je li pravovremeno i na predviđen način utvrđena,
- Ocjenjivanje predviđaju li uvjeti sklopljenog osiguranja pokriće za nastali rizik,
- Utvrđivanje je li policom osiguranja predviđena nadoknada štete uz odbitak određenog postotka
- Utvrđivanje je li osiguranik napravio neki propust prilikom izvršavanja svojih obveza, a za koji osiguravatelj treba tražiti objašnjenje,
- Utvrđivanje je li polica osiguranja vinkulirana u korist treće strane,
- Obračun osigurnine, ako je utvrđeno pravo osiguranika na isplatu naknade za štetu,
- Evidentiranje podataka o šteti u Knjizi šteta.

U postupak likvidacije štete spada i:

- Kontrola ispravnosti obrade štete od strane kontrolora,
- Utvrđivanje prava na regres i postavljanje regresnog zahtjeva. (Klasić i Andrijanić, 2007:211)

U proces rješavanje štete, Klasić i Andrijanić (2007), uključuju:

1. Utvrđivanje postojanja obveze osiguravatelja
2. Određivanje visine iznosa obveze osiguravatelja
3. Otklon štete

Prema Klasić i Andrijanić (2007), osiguravatelj će podmiriti štetu ako postoji uzročna veza između rizika i štete, ako je do štete došlo slučajno te ako su zadovoljeni uvjeti kojima se reguliraju prava i obveze osiguranika i osiguravatelja.

Visina odštete može biti:

- Jednaka iznosu stvarne štete, ali ne veća od svote osiguranja i to u dva slučaja:
 - Ako je svota osiguranja jednaka stvarnoj vrijednosti osiguranog predmeta ili je veća ili

- Ako se ugovori da odnos između vrijednosti i svote osiguranja nema značenja za određivanje iznosa naknade, a iznos štete ne prelazi svotu osiguranju.
- Veća od svote osiguranja, kada se dogodi nekoliko uzastopnih šteta.
- Manja od iznosa stvarne štete. (Klasić i Andrijanić, 2007:221)

Ukoliko osiguravajuće društvo odbije odštetni zahtjev, dužno je navesti razloge odbijanja, a to može biti:

- Šteta nije pokrivena ugovorom o osiguranju,
- Šteta je nastala u vrijeme kada ugovor o osiguranju nije na snazi,
- Osiguranik je postupao suprotno uvjetima osiguranja i time uskratio sebi pravo na isplatu nadoknade za štetu,
- Iznos koji osiguranik potražuje nije primjeren nastaloj šteti i/ili ugovoru o osiguranju. (Klasić i Andrijanić, 2007:223)

2.5.3. Isplate nadoknade za štetu

Isplata štete može se provoditi:

1. Nagodbom
2. Prijebojem nenaplaćene premije i štete
3. Regresnim potraživanjem
4. Rokovima zastare kod ugovora o osiguranju

Nagodba se provodi putem pisanog nagodbenog naloga. To je ugovor kojim osobe, između kojih postoji spor ili neizvjesnost o nekom pravnom odnosu, uzajamnim popuštanjem prekidaju spor odnosno otklanjaju neizvjesnost i određuju svoja prava i obveze. (Klasić i Andrijanić, 2007:224)

Prijeboj ili kompenzacija je način prestanka obvezno pravnog odnosa gdje se potraživanje vjerovnika i protupotraživanje dužnika ukidaju međusobnim obračunavanjem. Ukoliko se dogodi štetni događaj osiguraniku koji nije redovito plaćao premiju, posebice kod višegodišnjih i dugoročnih osiguranja, osiguravatelj može isplatiti štetu na način da od iznosa odštete oduzme iznos nenaplaćene premije. (Klasić i Andrijanić, 2007:224)

Prema Klasić i Andrijanić (2007), regresno pravo označava ono pravo koje je ostvarila druga osoba koja je ispunila obveze osobe koja nije mogla platiti svoje obveze.

Tražbine ugovaratelja osiguranja, odnosno treće osobe iz ugovora o osiguranju života zastarijevaju za pet, a iz ostalih ugovora o osiguranju za tri godine, računajući od prvog dana

poslije proteka kalendarske godine u kojoj je tražbina nastala. Tražbine osiguratelja iz ugovora o osiguranju zastarijevaju za tri godine. (Zakon o obveznim odnosima (NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22, 155/23))

3. Rizik u osiguranju

Ponekad smo svjedoci nepredviđenih učinaka koji imaju negativne posljedice za ljude i imovinu, te je zbog toga potrebno razumjeti pojam rizika i upravljanje njime. Stoga, Klasić i Andrijanić (2007), definiraju rizik kao mogućnost neželjenih promjena u odnosu na ono što se očekuje. Također, rizik se često poistovjećuje s pojmom neizvjesnosti, no oni nemaju isto značenje. Klasić i Andrijanić (2007), navode da neizvjestan događaj nije poznat te se zbog toga ne može osigurati.

3.1. Vrste rizika

Rizik u osiguranju moguće je podijeliti na sljedeće vrste:

1. Prenosivi rizik
2. Neprenosivi rizik
3. Špekulativni rizik
4. Čisti rizik
5. Neosigurljivi rizik
6. Osigurljivi rizik
7. Subjektivni rizik
8. Objektivni rizik

Za prenosivi rizik, prema Klasić i Andrijanić (2007), moguće je procijeniti vjerojatnost nastanka i visinu štete, te je uglavnom posljedica objektivnih okolnosti na koje nije moguće utjecati. U ovu skupinu ubrajaju se: valutni rizici (tečajni rizici, rizik vrijednosti valute), rizik izvoznog kredita, transportni rizici, ratni rizik, politički rizik i djelomice rizik cijene. (Klasić i Andrijanić, 2007:16)

Neprenosivi, odnosno pretežito neprenosivi rizici jesu oni kojima nije moguće odrediti vjerojatnost nastupa, pa time ni visinu štete. U pretežito neprenosive rizike ubrajaju se: rizik izgleda i kvalitete robe na putu i skladištu, rizik smanjenja vrijednosti robe pod utjecajem tržišnih okolnosti, rizik izvoza, rizik ispunjenja kupoprodajnog ugovora (rizik preuzimanja, odnosno isporuke robe), rizik cijene prodaje pri izvozu ili nabave pri uvozu robe. (Klasić i Andrijanić, 2007:16)

Špekulativni rizik, prema Klasić i Andrijanić (2007), je rizik u koji pojedinac svjesno ulazi i postoji mogućnost dobitka ili gubitka te se zbog toga osiguranje ne bavi tim rizikom. Nasuprot špekulativnom riziku, čisti rizik je, kako navode Klasić i Andrijanić (2007), posljedica slučaja,

a ne djelovanja pojedinca, te može, a ne i mora biti osigurljiv. Ako dođe do gubitka, Kozarević (2010), napominje da kod špekulativnog rizika društvo može, a i ne mora imati koristi, dok je kod čistog rizika, uvijek na gubitku.

Prema Klasić i Andrijanić (2007), neosigurljivi rizik je pretežito katastrofalni rizik, poput raznih gospodarskih, društvenih ili političkih događaja ili fizičkih pojava, koji se uglavnom ne osiguravaju, a njihovo djelovanje utječe na cijelu populaciju. Za osigurljive rizike, postoji mogućnost utvrđivanja veličine štete i pokrića. Osigurljivi rizici su:

- Osobni rizik odnosno rizik kojem je izložen pojedinac (osoba),
- Imovinski rizik odnosno rizik kojem je izložena imovina (stvari),
- Rizik od odgovornosti odnosno rizik koji uzrokuje štetu na imovini, zdravlju ili životu treće osobe. (Klasić i Andrijanić, 2007:38)

Subjektivni rizik, prema Klasić i Andrijanić (2007), teško je mjerljiv jer ovisi o postupcima pojedinca, dok je objektivni rizik ishod osobnih okolnosti i lako ga je mjeriti, te se zbog toga osigurljivi rizici mogu svrstati u kategoriju objektivnih rizika. Andrijašević i Petranović (1999), navode da objektivni rizici ovise o predmetu osiguranju, vrijednosti, veličini štete te trajanju pokrića.

3.2. Metode upravljanja rizicima

Kozarević (2010), ukazuje da se izbor metode za upravljanje rizicima treba zasnivati na procjeni učinaka svake metode, resursima i karakteristikama rizika. Prema tome, u obzir treba uzeti: vremensko razdoblje, ograničenost zadržavanja rizika, komparaciju troškova i koristi, slučajnost utjecaja, pouzdanost podataka te troškove prijenosa rizika.

Imovinski rizici odnose se na financijske gubitke zbog izravnih ili direktnih šteta (poput fizičkog oštećenja, uništenja ili krađe imovine) ili zbog neizravnih ili indirektnih šteta koje su nastale kao posljedica direktnih šteta (primjerice gubitak zarade). U imovinske rizike uključeni su i rizici koji nastaju iz propusta drugih osoba koje su preuzele obvezu da će za osiguranika obaviti neki posao. (Klasić i Andrijanić, 2007:39). Prema tome, Klasić i Andrijanić (2007), upravljanje rizicima svrstavaju u dvije skupine, a to su:

1. Metoda fizičke kontrole
2. Metoda financijske kontrole

Metodama fizičke kontrole smanjuje se veličina i broj šteta, a čine ih:

- Metoda izbjegavanje rizika i
- Metoda smanjenja veličine rizika. (Klasić i Andrijanić, 2007:39)

Izbjegavanje rizika, prema Klasić i Andrijanić (2007), primjenjuje se kada je unaprijed moguće eliminirati mogućnost nastanka neželjenog događaja. Prema Kozarević (2010), rizik se može izbjeći tako da se odbije preuzeti taj rizik i napuštanjem preuzetog objekta koji je izložen gubitku. Ako se ne može primijeniti ova metoda, primjenjuje se metoda smanjenja veličine rizike koja se temelji na funkciji preventive provođenjem fizičkim sredstvima, edukacijom ili uvođenjem standardizacije u poslovanje.

Osim navedenih metoda, Kozarević (2010), u ovu grupu fizičke kontrole ubraja i prevenciju, duplikaciju, separaciju, transfer rizika u svrhu kontrole rizika te upravljanje informacijama.

Metodama financijske kontrole osiguravaju se sredstva za pokriće šteta i čine ih:

- Metoda zadržavanja rizika,
- Metoda prijenosa rizika i
- Metoda podjele rizika. (Klasić i Andrijanić, 2007:40)

Prema Klasić i Andrijanić (2007), metoda zadržavanja rizika je pokriće kojim se rizik zadržava u potpunosti ili samo jedan dio, a ostale štete subjekt pokriva svojim sredstvima. Kozarević (2010), navodi da je zadržavanje rizika opravdano ako se ne može koristiti druga metoda, kada gubitak nije ozbiljan te kada se gubici predvide s velikom točnošću.

Nadalje, prema Klasić i Andrijanić (2007), metoda prijenosa rizika odnosi se na dogovorenu podjelu rizika, najčešće na članove skupine, poput dioničara. Metodom prijenosa rizika, rizik se prenosi na osiguravatelja, a šteta se raspoređuje na više osoba, odnosno na članove, poput leasinga.

Osim upravljanja imovinskim rizicima, moguće je upravljati i osobnim rizicima. Osobni rizici odnose se na rizike koji ugrožavaju materijalnu sigurnost pojedinca i njegove obitelji, poput bolesti, nezaposlenosti, odlaska u mirovinu, smrti. Metode koje se primjenjuju za pokriće rizika u imovinskim osiguranjima mogu se primijeniti i za upravljanje osobnim rizicima. (Klasić i Andrijanić, 2007:42)

4. Značajke tržišta osiguranja u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji

Tržište osiguranja je ukupnost odnosa između ponuđača i tražitelja proizvoda osiguranja, pri čemu se ti odnosi odvijaju temeljem slobodnih odluka svih sudionika. Osnovna obilježja tržišta osiguranja su da broj osiguravatelja bitno ne utječe na cijenu osiguranju, ne postoje zalihe proizvoda, uz prisutnost jake konkurencije koja može biti lojalna, ali i nelojalna. (Klasić i Andrijašević, 2007:54). Nadalje, Andrijašević i Petranović (1999), razvijenost tržišta osiguranja neke zemlje određuju prema: godišnjoj premiji i premiji po stanovniku, brojem sudionika, potencijalom koje tržišta pruža te je uglavnom veće od ostvarene premije itd. U ovom poglavlju diplomskog rada, objašnjen je zakonski okvir kojim je regulirano tržište osiguranja u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji. Također, definirane su ovlasti odgovorne institucije za nadzor tržišta osiguranja u obje analizirane države.

4.1. Zakonski okvir tržišta osiguranja u Republici Hrvatskoj

Tržište osiguranja u Republici Hrvatskoj regulirano je nizom zakona i propisa koji reguliraju rad sudionika u osiguranju, odnosno rad osiguravajućih društava, ugovaratelja osiguranja, osiguranika i svih drugih sudionika. Zakonska regulativa, prema Hrvatskoj agencija za nadzor financijskih usluga (2009), odnosi se na sljedeće zakone:

- Zakon o osiguranju
- Zakon o obveznim osiguranjima u prometu
- Zakon o obveznim odnosima
- Zakon o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga
- Zakon o trgovačkim društvima
- Zakon o reviziji
- Zakon o računovodstvu
- Podzakonski akti doneseni na temelju navedenih zakona

Također, tržište osiguranja regulirano je direktivom pod nazivom Solventnost II kojom su definirana pravila poslovanja društva za osiguranje i reosiguranje u Europskoj uniji.

Zakonom o osiguranju, uređuju se:

- Uvjeti za osnivanje, poslovanje, nadzor i prestanak postojanja društava za osiguranje i društava za reosiguranje
- Imenovanje i poslovanje ovlaštenog aktuara

- Obavljanje unutarnje revizije i revizije društava za osiguranje i društava za reosiguranje
- Obvezu izvještavanja
- Prekogranično pružanje usluga osiguranja i reosiguranja
- Upis u Registar posrednika i sporednih posrednika u osiguranju
- Obavljanje poslova distribucije osiguranja i distribucije reosiguranja
- Osnivanje udruženja (pool) osiguranja odnosno reosiguranja
- Poslovanje Hrvatskog ureda za osiguranje. (Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga, 2023)

4.2. Nadzor tržišta osiguranja u Republici Hrvatskoj

Regulatorno tijelo odgovorno za nadzor tržišta osiguranja u Republici Hrvatskoj je Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (HANFA). Njezin djelokrug nadležnosti odnosi se na: nadzor financijskih tržišta i usluga te pravnih i fizičkih osoba koje obavljaju te usluge.

Osnovana je 2005. godine spajanjem triju postojećih nadzornih institucija: Komisije za vrijednosne papire, Agencije za nadzor mirovinskih fondova i osiguranja te Direkcije za nadzor društava za osiguranje. (Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga, 2023)

Kako navodi službena stranica, Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (2023), temeljni ciljevi su promicanje i održavanje stabilnosti financijskog sustava te nadzor poslovanja nad subjektima. U ostvarivanju ovih ciljeva vodi se prema načelima transparentnosti, izgradnje povjerenja sa sudionicima na tržištu te izvještavanja korisnika.

U svojem djelokrugu rada, Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga ovlaštena je:

- Donositi provedbene propise na temelju Zakona o Hanfi i zakona koji uređuju tržište kapitala, investicijske i druge fondove, preuzimanje dioničkih društava, mirovinska osiguravajuća društva, leasing društva, osiguranje i reosiguranje te financijske usluge, kao i drugih zakona kada smo za to tim zakonima ovlašteni
- Obavljati nadzor spomenutih subjekata nadzora te pravnih osoba koje se bave poslovanjem faktoringa osim ako ih banke obavljaju unutar svojih registrirane djelatnosti te nalagati mjere za uklanjanje utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti
- Izdavati i oduzimati dozvole, odobrenja, licence i suglasnosti na temelju nadležnih propisa
- Poticati, organizirati i nadgledati mjere za učinkovito funkcioniranje financijskih tržišta
- Voditi knjige, evidencije i registre u skladu sa Zakonom o Hanfi i drugim propisima

- Predlagati inicijative za donošenje zakona i drugih propisa te informirati javnost o načelima po kojima djeluju financijska tržišta
- Donositi podzakonske akte radi propisivanja uvjeta, načina i postupaka za jedinstveno obavljanje nadzora unutar svojeg djelokruga i nadležnosti te poduzimati druge mjere i obavljati druge poslove u skladu sa zakonskim ovlaštenjima
- Izvješćivati ostala nadzorna, upravna i pravosudna tijela o svim pitanjima koja se neposredno ili posredno tiču njihove nadležnosti i djelokruga, povodom postupaka koji se vode pred tim tijelima, a u vezi su s postupcima iz djelokruga i nadležnosti Hanfe
- Davati mišljenja o provedbi Zakona o Hanfi i posebnih spomenutih propisa na zahtjev stranaka u postupku ili osoba koje dokažu svoj pravni interes. (Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga, 2023)

Što se tiče tržišta osiguranja, Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (2023), provodi nadzor nad njime zbog održavanja stabilnosti tržišta radi zaštite osiguranika i stabilnosti financijskog sustava. Također, provodi nadzor nad subjektima koji obavljaju poslove distribucije osiguranja i reosiguranja te nadzire i Hrvatski ured za osiguranje.

4.3. Zakonski okvir tržišta osiguranja u Republici Austriji

Kao i u Republici Hrvatskoj, tržište osiguranja u Republici Austriji uređeno je nizom zakona i propisa koji obuhvaćaju različite aspekte osiguranja. Ključni zakoni koji reguliraju tržište osiguranja u Republici Austriji su:

- Versicherungsaufsichtsgesetz – Zakon o nadzoru osiguranja
- Versicherungsvertragsgesetz – Zakon o ugovorima o osiguranju
- Sozialversicherungsgesetz – Zakon o socijalnom osiguranju
- Gewerbeordnung – Zakon o trgovini i obrtu
- Finanzmarktaufsichtsgesetz – Zakon o nadzoru financijskog tržišta
- EU direktive i regulative

Od 2016. godine, u Republici Austriji primjenjuje se Versicherungsaufsichtsgesetz kao ključni zakon koji regulira nadzor osiguranja. Predstavlja pravni okvir za poslovanje osiguravajućih društava te održavanje njihove stabilnosti, kao i zaštite osiguranika. Predmet nadzora su: društva za osiguranje, osiguravajuća holding društva, društva za osiguranje posebne namjene, sigurnosni fond te mirovinski fond.

4.4. Nadzor tržišta osiguranja u Republici Austriji

U Republici Austriji, nadzor financijskih tržišta obavljaju tri institucije, a to su:

- Österreichische Nationalbank koja prati stabilnost financijskog tržišta u cjelini i odgovorno je za nadzor platnih sustava i sustava namire te je uključena u nadzor banaka
- Financial Market Authority Austria prati i kontrolira pojedinačne financijske institucije
- Savezno ministarstvo financija definira zakonske uvjete koji se usvajaju kroz austrijski parlament

Sve tri institucije blisko surađuju jedna s drugom, no ipak glavno odgovorno tijelo za nadzor tržišta osiguranja u Republici Austriji je Financial Market Authority Austria – Uprava za financijsko tržište Austrije. Financial Market Authority Austria osnovano je 2002. godine kao integrirano nadzorno tijelo koje objedinjuje nadzor nad svim značajnim pružateljima financijskih usluga, odnosno odgovorno je za nadzor tri područja, a to su: nadzor banaka, osiguranja i mirovinskih fondova te vrijednosnih papira. Nadzor osiguranja i mirovinskih fondova usredotočuje se na:

- Praćenje svih aktivnosti osiguravajućih društava i mirovinskih društava uključujući inspekcije na licu mjesta
- Prijedloge za razvoj regulative u odnosu na osiguranje i nadzor mirovinskih društava
- Zastupanje u međunarodnim povjerenstvima iz područja u vezi s pitanjima licenciranja i pravnog nadzora

U svom radu primjenjuje dva nadzorna pristupa, a to su: nadzor solventnosti te nadzor tržišta i ponašanja. Nadzor solventnosti treba osigurati da banke, osiguravajuća društva i pružatelji financijskih usluga mogu u svakom trenutku izvršiti svoje obveze. Nadzor tržišta i ponašanja treba osigurati transparentne i poštene uvjete poslovanja te pratiti usklađenost s minimalnim standardima u upravljanju.

5. Analiza tržišta osiguranja u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji u vremenskom razdoblju od 2018. do 2022. godine

U istraživačkom dijelu diplomskog rada, analizirano je tržište osiguranja u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji u razdoblju od 2018. godine do 2022. godine prema podacima s relevantnim internetskih stranica. Analizirano je kretanje odabranih makroekonomskih pokazatelja, a to su: broj stanovnika, bruto domaći proizvod i stopa inflacije. Nadalje, što se tiče samog osiguranja, prikazan je broj osiguravajućih društava i zaposlenih u njima, visina zaračunate bruto premije te učestalost pojave štetnog događaja u životnom i neživotnom tipu osiguranja, te prema njihovim vrstama u skladu s objavljenim statističkim podacima.

Republika Austrija članica je Europske unije od 1995. godine, dok je Republika Hrvatska pristupila Europskoj uniji 2013. godine, te je prema tome Republika Austrija bolje prilagođena direktivama i propisima koje zahtjeva tržište osiguranja u Europskoj uniji. Nadalje, Republika Austrija površinom je veća od Republike Hrvatske, te ima duplo više stanovnika od Republike Hrvatske. Prema BDP – u po glavi stanovnika, Republika Austrija je na petom mjestu u Europskoj uniji i iznad prosjeka, dok je Republika Hrvatska ispod prosjeka Europske unije.

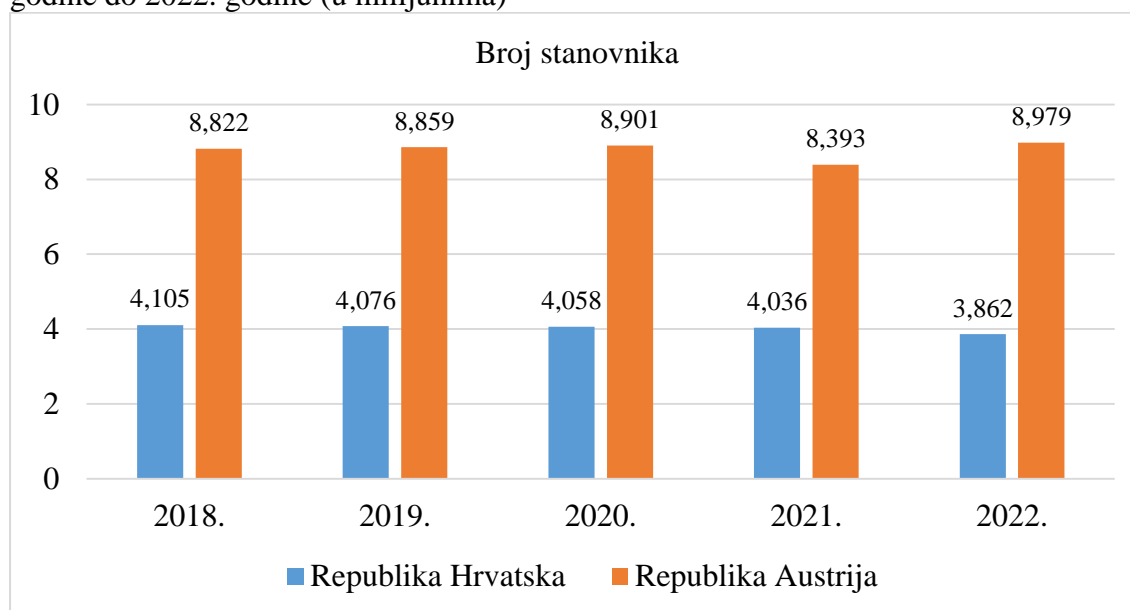
5.1. Kretanje odabranih makroekonomskih pokazatelja

Kako bi se bolje analiziralo tržište osiguranja u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji, neophodno je prikazati stanje gospodarstva u obje zemlje tijekom promatranog razdoblja. Makroekonomski pokazatelji koji su odabrani za analizu su: broj stanovnika, bruto domaći proizvod te stopa inflacije kao najčešći makroekonomski pokazatelji koji se koriste za prikazivanje gospodarskog stanja u zemlji.

5.1.1. Broj stanovnika

Broj stanovnika, odnosno populacija, predstavlja broj ljudi koji žive na određenom području, u ovom slučaju, u jednom zemlji. U nastavku, zbog bolje preglednosti, na grafikonu 1 prikazano je kretanje broja stanovnika u promatranim zemljama u razdoblju od 2018. godine do 2022. godine.

Grafikon 1: Broj stanovnika u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji u razdoblju od 2018. godine do 2022. godine (u milijunima)

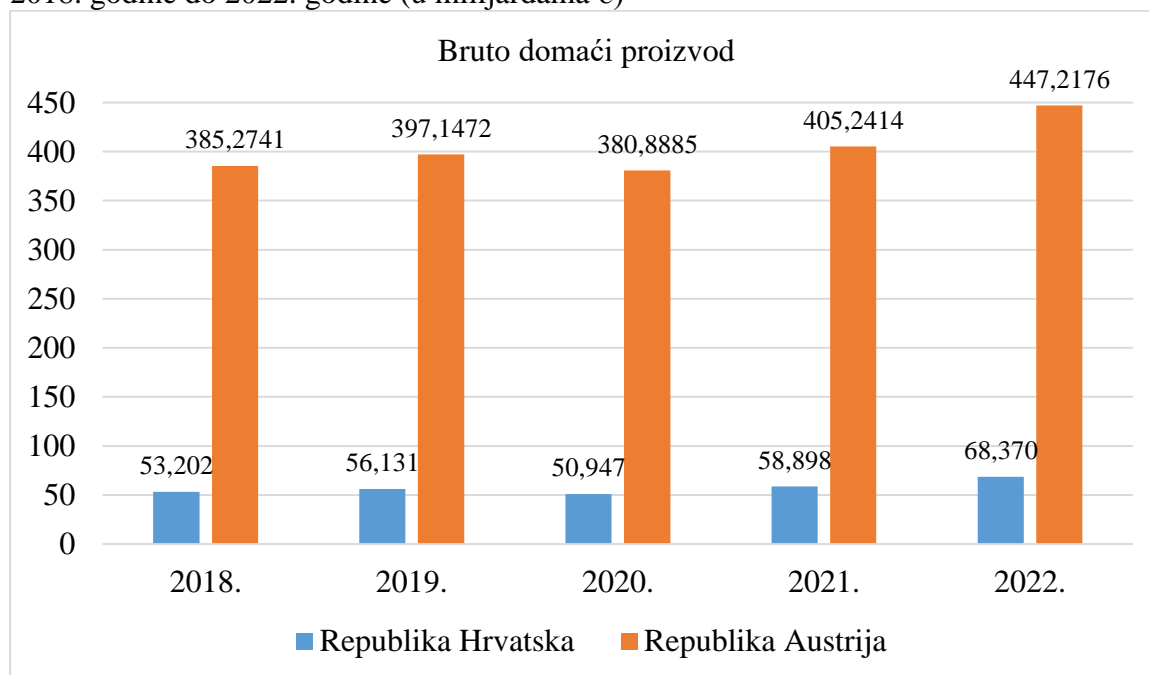
Izvor: izrada autora prema podacima Eurostat – a. Dostupno na: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tps00001/default/table?lang=en&category=t_demo.t_demo_pop

Tijekom promatranog razdoblja, na grafikonu 1, vidljivo je smanjenje broja stanovnika u Republici Hrvatskoj, te 2022. godine taj broj iznosi manje od 4 milijuna. Nasuprot tome, u Republici Austriji vidljiv je porast broja stanovnika tijekom promatranog razdoblja, uz izuzetak 2021. godine kada dolazi do značajnog pada u odnosu na prethodnu godinu. Od 2018. godine do 2022. godine, broj stanovnika u Republici Hrvatskoj smanjio se otprilike za 243.000, a u Republici Austriji se povećao otprilike za 156.500. Također, može se uočiti da je tijekom promatranog razdoblja broj stanovnika u Republici Hrvatskoj duplo manji nego u Republici Austriji.

5.1.2. Bruto domaći proizvod

Bruto domaći proizvod je važna mjera za ekonomiste jer promatra promjene u cjelokupnom gospodarstvu. On ukazuje na ukupnu proizvodnju dobara i usluga koje je neko gospodarstvo proizvelo u određenom razdoblju, odnosno tijekom jedne godine. U nastavku, na grafikonu 2 prikazana je visina bruto domaćeg proizvoda u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji u promatranom razdoblju od 2018. godine do 2022. godine.

Grafikon 2: Bruto domaći proizvod u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji u razdoblju od 2018. godine do 2022. godine (u milijardama €)

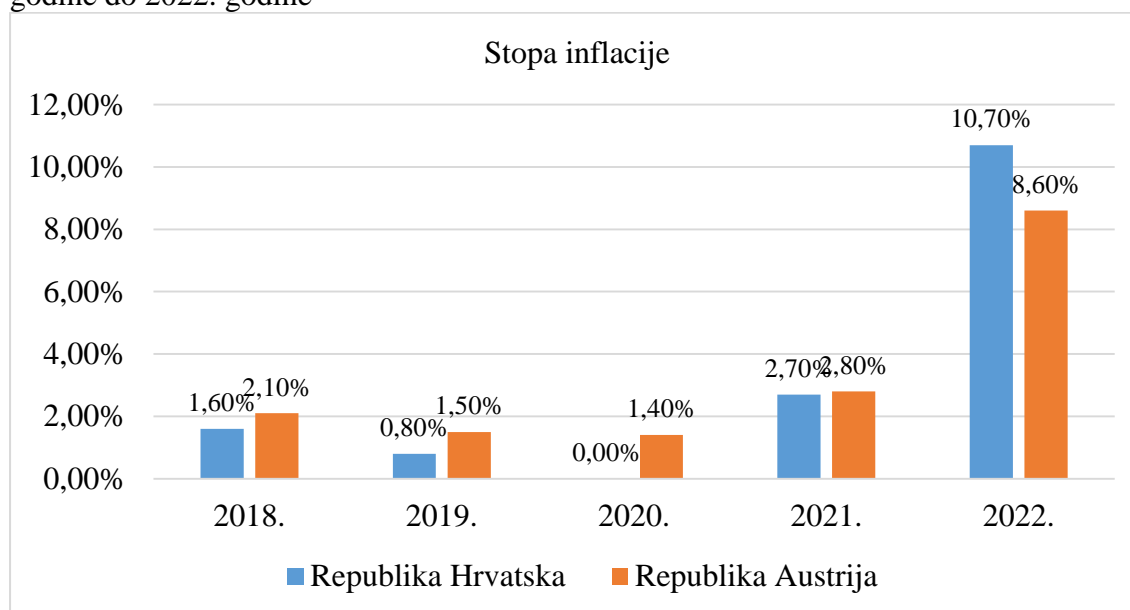
Izvor: izrada autora prema podacima Eurostat – a. Dostupno na: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/NAMA_10_GDP_custom_11595106/default/table?lang=en

Na grafikonu 2, vidljive su oscilacije u vrijednostima bruto domaćeg proizvoda u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji u promatranom razdoblju. U obje zemlje, 2020. godine dolazi do pada bruto domaćeg proizvoda zbog pandemije COVID – 19 koja je utjecala na gospodarstvo cijelog svijeta. Od 2021. godine, bruto domaći proizvod u obje zemlje raste. Tijekom promatranog razdoblja, bruto domaći proizvod u Republici Hrvatskoj povećao se za 15 milijardi €, a u Republici Austriji čak za 62 milijarde €.

5.1.3. Stopa inflacije

Inflacija je izuzetno kompleksan makroekonomski problem u smislu nemogućnosti preciznog definiranja uzroka koji uvjetuju nastanak inflacije, praćenja njezinog razvitka, intenziteta ispoljavanja, dužina trajanja, posljedica koje izaziva i slično. Otuda i prisustvo mnoštva različitih definicija same inflacije. U makroekonomskoj literaturi prisutne su najčešće dvije grupe definicija inflacije. Jedna je grupa definicija vezana uz razinu cijena, dok je druga grupa definicija vezana uz kupovnu moć. U stvari, obje grupe definicija inflacije su povezane sa Laidlerovom definicijom inflacije kao procesa kontinuiranog povećanja cijena, ili kontinuiranog smanjenja vrijednosti novca. (Borožan, 2006:51). Na grafikonu 3 prikazana je prosječna godišnja stopa promjene inflacije u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji mjerena harmoniziranim indeksom potrošačkih cijena.

Grafikon 3: Stopa inflacije u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji u razdoblju od 2018. godine do 2022. godine

Izvor: izrada autora prema podacima Eurostat – a. Dostupno na: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tec00118/default/table?lang=en>

Tijekom promatranog razdoblja, stopa inflacije u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji oscilira. Najviša stopa inflacije u obje promatrane zemlje, vidljiva je 2022. godine kao posljedica različitih čimbenika, poput pandemije COVID – 19 koja je uzrokovala probleme u cijelom gospodarstvu te mjera monetarne i fiskalne politike za pomoć gospodarstvu. Također, svakodnevni rast cijene energenata i troškova proizvodnje te rat u Ukrajini imaju utjecaj na kretanje inflacije. Može se uočiti da je 2020. godine, stopa inflacije u Republici Hrvatskoj iznosila 0%, dok je 2021. godine, približno jednaka u obje zemlje, odnosno u Republici Austriji je 0,10% veća nego u Republici Hrvatskoj. Od 2018. godine do 2022. godine, stopa inflacije u Republici Hrvatskoj povećala se za 9,1%, a u Republici Austriji za 6,5%.

5.2. Broj osiguravajućih društava i zaposlenih u njima

U nastavku, prikazan je broj osiguravajućih društava u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji u razdoblju od 2018. godine do 2022. godine. Iz tablice 1, vidljivo je da u Republici Austriji ima više osiguravajućih društava nego u Republici Hrvatskoj.

Tablica 1: Broj osiguravajućih društava i bazni indeksi u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji u razdoblju od 2018. godine do 2022. godine

Godina	Republika Hrvatska		Republika Austrija	
2018.	18	100	43	100
2019.	16	89	46	107
2020.	15	83	45	105
2021.	15	83	45	105
2022.	15	83	44	102

Izvor: izrada autora prema podacima Hrvatskog ureda za osiguranje i Versicherungsverband Österreich. Dostupno na: <https://huo.hr/hr/publikacije/statisticke-publikacije/> i <https://vvonet.vvo.at/publikation/Jahresberichte%20Archiv>

U promatranom razdoblju, broj osiguravajućih društava u Republici Hrvatskoj opada, odnosno, na kraju promatranog razdoblja ima 3 osiguravajuća društava manje nego na početku promatranog razdoblja. Ako se promatra bazni indeks, broj osiguravajućih društava smanjio se za 17% u odnosu na 2018. godinu. U Republici Austriji, broj osiguravajućih društava oscilira, te 2022. godine ima 1 osiguravajuće društvo više nego na početku promatranog razdoblja, što predstavlja povećanje od 2%. Najviše osiguravajućih društava je 2019. godine, kada je došlo do povećanja od 7%. Razlog smanjenja broja osiguravajućih društava najčešće proizlazi iz spajanja jednog osiguravajućeg društva s drugim osiguravajućim društvom.

Nadalje, u tablici 2 prikazan je broj zaposlenika u osiguravajućim društvima promatranih zemalja. Promatrajući prethodnu tablicu, očekivano je broj zaposlenika u osiguravajućim društvima u Republici Austriji veći nego u Republici Hrvatskoj.

Tablica 2: Broj zaposlenika u osiguravajućim društvima i bazni indeks u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji u razdoblju od 2018. godine do 2022. godine

Godina	Republika Hrvatska		Republika Austrija	
2018.	8.238	100	27.181	100
2019.	8.018	97	27.675	102
2020.	7.806	95	27.756	102
2021.	7.913	96	27.576	101
2022.	7.185	87	26.905	99

Izvor: izrada autora prema podacima Hrvatskog ureda za osiguranje i Versicherungsverband Österreich. Dostupno na: <https://huo.hr/hr/publikacije/statisticke-publikacije/> i <https://vvonet.vvo.at/publikation/Jahresberichte%20Archiv>

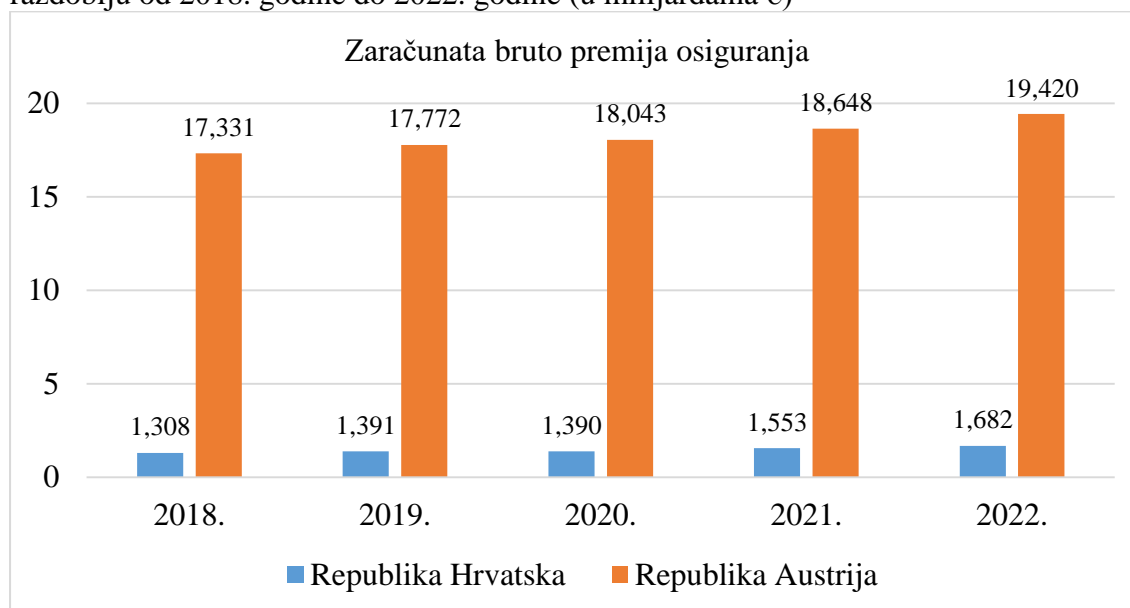
Broj zaposlenika u osiguranju u Republici Hrvatskoj ima tendenciju pada, te je 2022. godine značajno manji u odnosu na 2018. godinu, odnosno smanjio se za 13%. U promatranom razdoblju, broj zaposlenika u osiguravajućim društvima Republike Austrije bilježi lagani rast sve do 2022. godine kada je za 1% manji u odnosu na 2018. godinu. Od 2018. godine do 2022.

godine, broj zaposlenika u osiguravajućim društvima u Republici Hrvatskoj smanjio se otprilike za 1.000, dok je Republici Austriji 276 zaposlenika manje.

5.3. Visina zaračunate bruto premije

U poglavlju 2.4., objašnjena je premija osiguranja i njezina obilježja, odnosno, ono predstavlja iznos koji osiguranik plaća prilikom sklapanja ugovora o osiguranja osiguravatelju za preuzete rizike. Na grafikonu 4 prikazana je ukupna zaračunata bruto premija osiguranja u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji od 2018. godine do 2022. godine. Može se uočiti velika razlika u vrijednostima zaračunate bruto premije osiguranja u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji u promatranom razdoblju. U obje promatrane zemlje, vrijednost zaračunate bruto premije raste. Tijekom promatranog razdoblja, u Republici Hrvatskoj, zaračunata bruto premija osiguranja povećala se za 374,2 milijuna €, a u Republici Austriji čak za 2 milijarde €.

Grafikon 4: Zaračunata bruto premija osiguranja u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji u razdoblju od 2018. godine do 2022. godine (u milijardama €)

Izvor: izrada autora prema podacima Hrvatskog ureda za osiguranje i Versicherungsverband Österreich. Dostupno na: <https://huo.hr/hr/publikacije/statisticke-publikacije/> i https://vvonet.vvo.at/publikation_Jahresberichte%20Archiv

Nadalje, u tablici 3 prikazani su pokazatelji razvijenosti tržišta osiguranja u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji. Općenito, viša vrijednost pokazatelja upućuje da je tržište osiguranja razvijenije te ima široku dostupnost proizvoda osiguranja.

Tablica 3: Pokazatelji razvijenosti tržišta osiguranja u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji u razdoblju od 2018. godine do 2022. godine

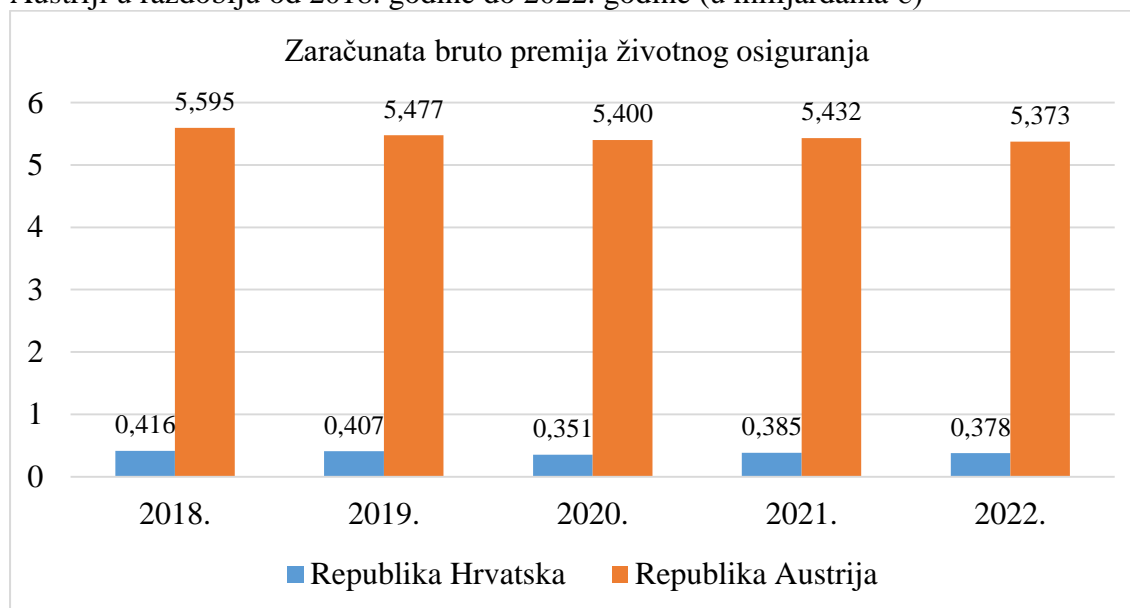
	Penetracija osiguranja		Gustoća osiguranja u €		Udio premije životnog osiguranja u ukupno zaračunatoj bruto premiji	
	Republika Hrvatska	Republika Austrija	Republika Hrvatska	Republika Austrija	Republika Hrvatska	Republika Austrija
2018.	2,46%	4,50%	318,61	1.964,46	31,80%	32,28%
2019.	2,48%	4,47%	341,27	2.006,15	29,26%	30,82%
2020.	2,73%	4,74%	342,59	2.027,06	25,27%	29,93%
2021.	2,64%	4,60%	384,66	2.221,94	24,77%	29,13%
2022.	2,46%	4,34%	435,58	2.162,84	22,45%	27,67%

Izvor: vlastita izrada autora.

Penetracija osiguranja, od 2020. godine opada u obje promatrane zemlje, no ipak je viša u Republici Austriji nego u Republici Hrvatskoj. Na početku i na kraju promatranog razdoblja, penetracija osiguranja u Republici Hrvatskoj ima istu vrijednost, odnosno 2,46%, dok je u Republici Austriji za 0,15% manja. Nadalje, vrijednost gustoće osiguranja oscilira u obje zemlje tijekom promatranog razdoblja, ali je ipak značajno veća u Republici Austriji. U prosjeku, svaki stanovnik u Republici Hrvatskoj troši oko 365€ na osiguranje, dok u Republici Austriji iznosi oko 2.076€. Udio premije životnog osiguranja u premiji osiguranja kontinuirano opada tijekom promatranog razdoblja, te se u Republici Hrvatskoj smanjio za 9,35%, a u Republici Austriji za 4,60%. Svi navedeni pokazatelji upućuju da je tržište osiguranja u Republici Austriji razvijenije od tržišta osiguranja u Republici Hrvatskoj.

Zbog boljeg uvida u kretanje vrijednosti zaračunate bruto premije osiguranja, na pojedinačnim grafikonima prikazana je zaračunata bruto premija životnog i neživotnog osiguranja, a u tablicama po vrstama tih osiguranja prema statističkim podacima. Za početak, na grafikonu 5 prikazana je zaračunata bruto premija životnog osiguranja, a u tablicama 4 i 5 po vrstama životnog osiguranja u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji zbog različite podjele osiguranja u promatranim zemljama.

Grafikon 5: Zaračunata bruto premija životnog osiguranja u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji u razdoblju od 2018. godine do 2022. godine (u milijardama €)

Izvor: izrada autora prema podacima Hrvatskog ureda za osiguranje i Versicherungsverband Österreich. Dostupno na: <https://huo.hr/hr/publikacije/statisticke-publikacije/> i [https://vvonet.vvo.at/publikation Jahresberichte%20Archiv](https://vvonet.vvo.at/publikation/Jahresberichte%20Archiv)

Također, vidljiva je velika razlika u visini zaračunate bruto premije životnog osiguranja u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji u razdoblju od 2018. godine do 2022. godine. U Republici Hrvatskoj, zaračunata bruto premija životnog osiguranja nema vrijednost ni milijardu €, dok je u Republici Austriji oko 5,5 milijardi €. U Republici Hrvatskoj, vidljiv je pad vrijednosti zaračunate bruto premije, uz izuzetak 2021. godine kad se vrijednost povećala u odnosu na prethodnu godinu. Također, u Republici Austriji vrijednost se kretala istom tendencijom kao i u Republici Hrvatskoj. U promatranom razdoblju, zaračunata bruto premija životnog osiguranja u Republici Hrvatskoj smanjila se za 38 milijuna €, a u Republici Austriji za 222 milijuna €.

Nadalje, u tablici 4 prikazana je zaračunata bruto premija po vrstama životnog osiguranja u Republici Hrvatskoj, a u tablici 5 u Republici Austriji zbog različite podjele životnog osiguranja. Hrvatski ured za osiguranje (2023) i Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (2024), životno osiguranje dijele na: životna osiguranja, rentno osiguranje, dopunska osiguranja životnog osiguranja, osiguranje za slučaj vjenčanja ili sklapanja životnog partnerstva ili rođenja, osiguranje života i rentno osiguranje kod kojih ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja, tontine te osiguranje s kapitalizacijom.

Tablica 4: Zaračunata bruto premija po vrstama životnog osiguranja u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2018. godine do 2022. godine (u €)

	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Životna osiguranja	336.121.814	331.554.081	293.574.913	313.394.239	281.951.937
Rentno osiguranje	2.182.348	1.546.643	1.919.253	1.469.319	1.966.566
Dopunska osiguranja životnog osiguranja	17.524.111	17.321.266	16.649.584	16.305.027	16.070.446
Osiguranje za slučaj vjenčanja ili sklapanja životnog partnerstva ili rođenja	622.140	568.135	511.678	463.634	423.107
Životna ili rentna osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja	59.528.254	55.995.518	38.721.897	52.928.225	77.255.001
Tontine	0	0	0	0	0
Osiguranje s kapitalizacijom	0	0	0	0	0
Životno osiguranje	415.978.667	406.985.643	351.377.325	384.560.444	377.667.057

Izvor: izrada autora prema podacima Hrvatskog ureda za osiguranje i Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga. Dostupno na: <https://huo.hr/hr/publikacije/statisticke-publikacije/> i <https://www.hanfa.hr/statistika/drustva-za-osiguranje-i-drustva-za-reosiguranje/>

U ukupnoj strukturi životnog osiguranja, najveću vrijednost ima životno osiguranje, no ta vrijednost oscilira tijekom vremena i smanjila se u odnosu na početak promatranog razdoblja. Sljedeće životno osiguranje po vrijednosti je životno ili rentno osiguranje kod kojih ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja te bilježi značajan pad vrijednosti 2020. godine u odnosu na ostale godine promatranog razdoblja. Nadalje, vrijednost dopunskog osiguranja uz osiguranje života i osiguranja za slučaj vjenčanja ili sklapanja životnog partnerstva ili rođenja opada tijekom promatranog razdoblja. Tontine i osiguranje s kapitalizacijom nemaju nikakvu vrijednost u promatranom razdoblju. Pad vrijednosti zaračunate bruto premija po vrstama životnog osiguranja rezultira i samim padom ukupne bruto premije životnog osiguranja.

Versicherungsverband Österreich, životno osiguranje u Republici Austriji dijeli na: životno osiguranje, rentno osiguranje, riziko uključujući preostali dug kredita, životno osiguranje, životno osiguranje s ulaganjem u fondove te ostalo. No, od 2019. godine, prisutna je nova statistička podjela životnog osiguranja na: klasično životno osiguranje, klasično rentno osiguranje, životno osiguranje vezano uz fondove i indekse, hibridni proizvodi, povlaštena mirovinska štednja, osiguranje u slučaju smrti uključujući preostali dug kredita i troškove pogreba, osiguranje od nesposobnosti za rad i invalidnosti, osiguranje za skrb te ostalo. Zbog

nove statističke podjele životnog osiguranje u Republici Austriji, podatke iz 2018. godine nije moguće usporediti s podacima iz ostatka promatranog razdoblja. No, 2018. godine, najveću vrijednost u strukturi zaračunate bruto premije životnog osiguranja ima osiguranje života s ulaganjem u fondove, a nešto manju vrijednost ima samo životno osiguranje. Rentno osiguranje je sljedeće po vrijednosti, a životno osiguranje i rizik uključujući preostali dug kredita imaju približno jednaku vrijednost, dok ostalo ima najmanju vrijednost.

Tablica 5: Zaračunata bruto premija po vrstama životnog osiguranja u Republici Austriji u razdoblju od 2018. godine do 2022. godine (u €)

	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Životno osiguranje	1.761.000.000				
Klasično životno osiguranje		1.805.000.000	1.651.000.000	1.578.000.000	1.438.000.000
Rentno osiguranje	957.000.000				
Klasično rentno osiguranje		858.000.000	873.000.000	839.000.000	850.000.000
Riziko uključujući preostali dug kredita	424.000.000				
Životno osiguranje doživljenja	441.000.000				
Osiguranje života vezano uz fondove	1.890.000.000				
Životno osiguranje vezano uz fondove i indekse		704.000.000	780.000.000	888.000.000	989.000.000
Hibridni proizvodi¹		746.000.000	759.000.000	798.000.000	779.000.000
Premijom potpomognuta osigurana budućnost		791.000.000	769.000.000	739.000.000	704.000.000
Osiguranje u slučaju smrti uključujući preostali dug kredita i troškove pogreba		475.000.000	469.000.000	489.000.000	510.000.000
Osiguranje od nesposobnosti za rad i invalidnosti		62.000.000	65.000.000	69.000.000	72.000.000
Osiguranje za skrb		8.000.000	8.000.000	7.000.000	8.000.000
Ostalo	122.000.000	28.000.000	26.000.000	25.000.000	23.000.000
Životno osiguranje	5.595.000.000	5.477.000.000	5.400.000.000	5.432.000.000	5.373.000.000

Izvor: izrada autora prema podacima Versicherungsverband Österreich. Dostupno na: https://vvetnet.vvo.at/publikation_Jahresberichte%20Archiv

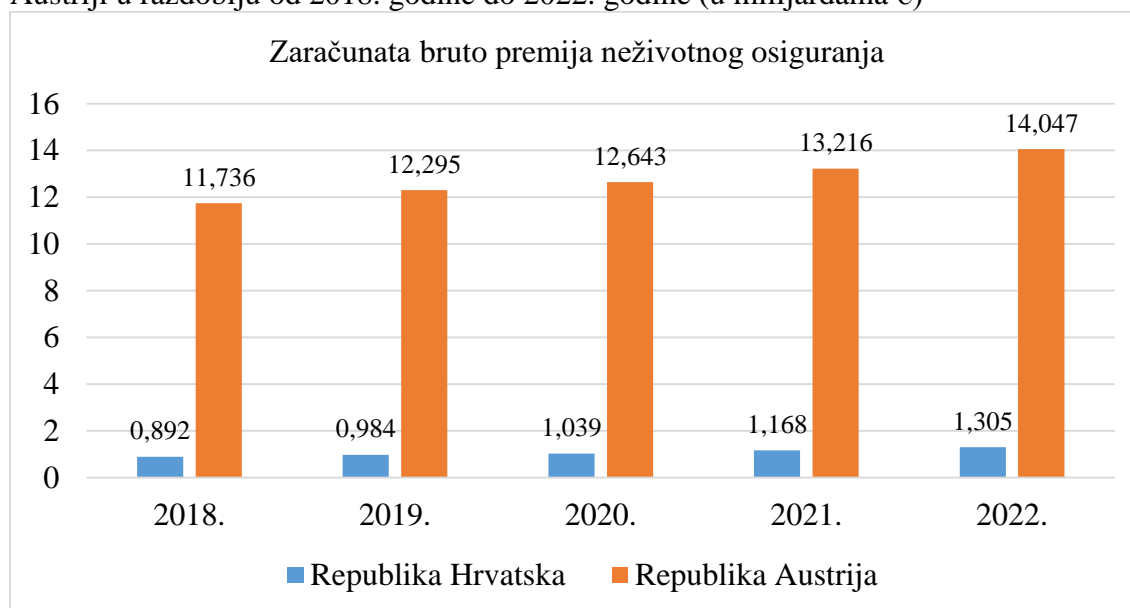
Od 2019. godine, najvišu vrijednost u ukupnoj strukturi životnog osiguranja ima klasično kapitalno osiguranje, no ta vrijednost kontinuirano opada u promatranom razdoblju. Nadalje,

¹ U slučaju hibridnih proizvoda, ulaganje se djelomično provodi kao klasično životno osiguranje, a djelomično kao životno osiguranje vezano uz fondove i indekse.

vrijednost klasičnog mirovinskog osiguranja oscilira tijekom promatranog razdoblja, dok vrijednost hibridnih proizvoda raste do 2021. godine. Životno osiguranje vezano uz fondove i indekse bilježi značajan porast, te se tijekom promatranog razdoblja, vrijednost povećala za 285 milijuna €. Vrijednosti osiguranja u slučaju smrti uključujući preostali dug kredita i troškove pogreba te osiguranja od nesposobnosti za rad i invalidnosti rastu u promatranom razdoblju. Osiguranje za skrb ima konstantnu vrijednost, odnosno 8 milijuna €, uz izuzetak 2021. godine kada vrijednost opada i iznosi 7 milijuna €. Vrijednost ostalih vrsta životnog osiguranja, značajno se smanjila u odnosu na 2018. godinu jer je prisutna, već spomenuta, nova statistička podjela životnog osiguranja. Sve promjene u vrijednostima zaračunate bruto premije pojedinih vrsta osiguranja, odrazile su se i na vrijednost ukupne zaračunate bruto premije životnog osiguranja koja oscilira od 2018. godine do 2022. godine.

Na grafikonu 6, prikazana je vrijednost zaračunate bruto premije neživotnog osiguranja u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji u razdoblju od 2018. godine do 2022. godine, a u tablicama 6 i 7 po vrstama neživotnog osiguranja u obje promatrane zemlje.

Grafikon 6: Zaračunata bruto premija neživotnog osiguranja u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji u razdoblju od 2018. godine do 2022. godine (u milijardama €)

Izvor: izrada autora prema podacima Hrvatskog ureda za osiguranje i Versicherungsverband Österreich. Dostupno na: <https://huo.hr/hr/publikacije/statisticke-publikacije/> i <https://vvo.net.vvo.at/publikation/Jahresberichte%20Archiv>

Kao i kod zaračunate bruto premije životnog osiguranja, može se uočiti velika razlika u visini zaračunate bruto premije neživotnog osiguranja u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji u razdoblju od 2018. godine do 2022. godine. U obje promatrane zemlje, vrijednost zaračunate bruto premije neživotnog osiguranja kontinuirano raste. U Republici Hrvatskoj, zaračunata

bruto premija neživotnog osiguranja povećala se za 412,5 milijuna €, a u Republici Austriji čak za 2,3 milijarde €.

Hrvatski ured za osiguranje (2023) i Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (2024) neživotno osiguranje dijeli na sljedeće vrste: osiguranje od nezgode, zdravstveno osiguranje, osiguranje cestovnih vozila, tračnih vozila, zračnih vozila, plovila, osiguranje robe u prijevozu, osiguranje od požara i elementarnih šteta, ostala osiguranja imovine, osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila, zračnih letjelica, plovila, ostala osiguranja od odgovornosti, osiguranje kredita, osiguranje jamstava, osiguranje raznih financijskih gubitaka, osiguranje troškova pravne zaštite te osiguranje pomoći.

Tablica 6: Zaračunata bruto premija po vrstama neživotnog osiguranja u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2018. godine do 2022. godine (u €)

	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Osiguranje od nezgode	64.193.309	66.247.966	67.955.119	68.221.077	72.791.310
Zdravstveno osiguranje	69.010.823	80.427.482	84.182.159	93.362.048	104.163.748
Osiguranje cestovnih vozila	139.267.039	165.108.424	173.181.149	186.547.543	210.424.022
Osiguranje tračnih vozila	923.667	257.263	323.811	430.688	686.039
Osiguranje zračnih letjelica	1.272.121	1.261.821	1.536.104	1.535.756	2.589.816
Osiguranje plovila	19.739.396	21.084.939	22.705.612	25.575.644	32.151.982
Osiguranje robe u prijevozu	4.216.453	4.405.013	4.508.757	4.530.254	6.001.290
Osiguranje od požara i elementarnih šteta	85.687.732	89.848.086	96.619.416	107.466.435	116.784.878
Ostala osiguranja imovine	91.797.872	101.996.985	109.451.911	122.610.065	141.427.778
Osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila	289.191.138	299.956.905	344.522.149	392.550.459	428.593.563
Osiguranje od odgovornosti za upotrebu zračnih letjelica	644.589	531.269	596.438	629.912	1.111.294
Osiguranje od odgovornosti za upotrebu plovila	5.194.648	5.038.897	4.999.294	5.319.716	6.063.066
Ostala osiguranja od odgovornosti	54.913.925	62.215.011	62.322.986	70.118.686	71.656.285
Osiguranje kredita	34.554.043	50.849.199	33.952.795	48.743.021	61.580.906

	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Osiguranje jamstava	1.228.333	1.531.068	1.832.842	2.117.735	1.576.413
Osiguranje raznih financijskih gubitaka	16.712.189	18.589.044	16.116.354	22.742.892	26.514.510
Osiguranje troškova pravne zaštite	720.033	676.316	697.017	568.751	434.679
Osiguranje pomoći	12.820.859	14.101.930	13.399.429	15.005.557	20.113.446
Neživotno osiguranje	892.088.168	984.127.617	1.038.903.343	1.168.076.240	1.304.665.023

Izvor: izrada autora prema podacima Hrvatskog ureda za osiguranje i Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga. Dostupno na: <https://huo.hr/hr/publikacije/statisticke-publikacije/> i <https://www.hanfa.hr/statistika/drustva-za-osiguranje-i-drustva-za-reosiguranje/>

U ukupnoj strukturi neživotnog osiguranja, osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila ima najveću vrijednost te kontinuirano raste u promatranom razdoblju. Sljedeće po vrijednosti zaračunate bruto premije je osiguranje cestovnih vozila čija vrijednost, također raste. Najmanju vrijednost zaračunate bruto premije imaju osiguranja troškova pravne zaštite čija vrijednost opada tijekom vremena te osiguranja od odgovornosti za upotrebu zračnih letjelica čija vrijednost raste. Nešto veću vrijednost zaračunate bruto premije od navedenih vrsta neživotnog osiguranja imaju osiguranja tračnih vozila i jamstava čija vrijednost oscilira, te osiguranje zračnih letjelica koje bilježi rast vrijednosti u promatranom razdoblju. Ostale vrste neživotnog osiguranja koje nisu spomenute, imaju vrijednost zaračunate bruto premije između komentiranih vrsta te njihova vrijednost raste od 2018. godine do 2022. godine. Rast vrijednosti zaračunate bruto premije po vrstama neživotnog osiguranja u promatranom razdoblju utječe na ukupni rast zaračunate bruto premije neživotnog osiguranja.

Nadalje, Versicherungsverband Österreich, neživotno osiguranje u Republici Austriji dijeli na: zdravstveno osiguranje, osiguranje od nezgode, osiguranje od imovine i osiguranje vozila. Vrijednosti osiguranja od štete prikazane su bez šteta od motornih vozila.

Tablica 7: Zaračunata bruto premija po vrstama neživotnog osiguranja u Republici Austriji u razdoblju od 2018. godine do 2022. godine (u milijardama €)

	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Zdravstveno osiguranje	2.219	2.312	2.403	2.491	2.593
Osiguranje od nezgode	1.125	1.163	1.195	1.227	1.274
Osiguranje imovine	4.941	5.229	5.353	5.653	6.165
Osiguranje vozila	3.451	3.591	3.692	3.845	4.015
Neživotno osiguranje	11.736	12.295	12.643	13.216	14.047

Izvor: izrada autora prema podacima Versicherungsverband Österreich. Dostupno na: https://vvonet.vvo.at/publikation_Jahresberichte%20Archiv

Najveću vrijednost zaračunate bruto premije u strukturi neživotnog osiguranja, ima osiguranje imovine čija vrijednost kontinuirano raste u promatranom razdoblju, dok najmanju vrijednost

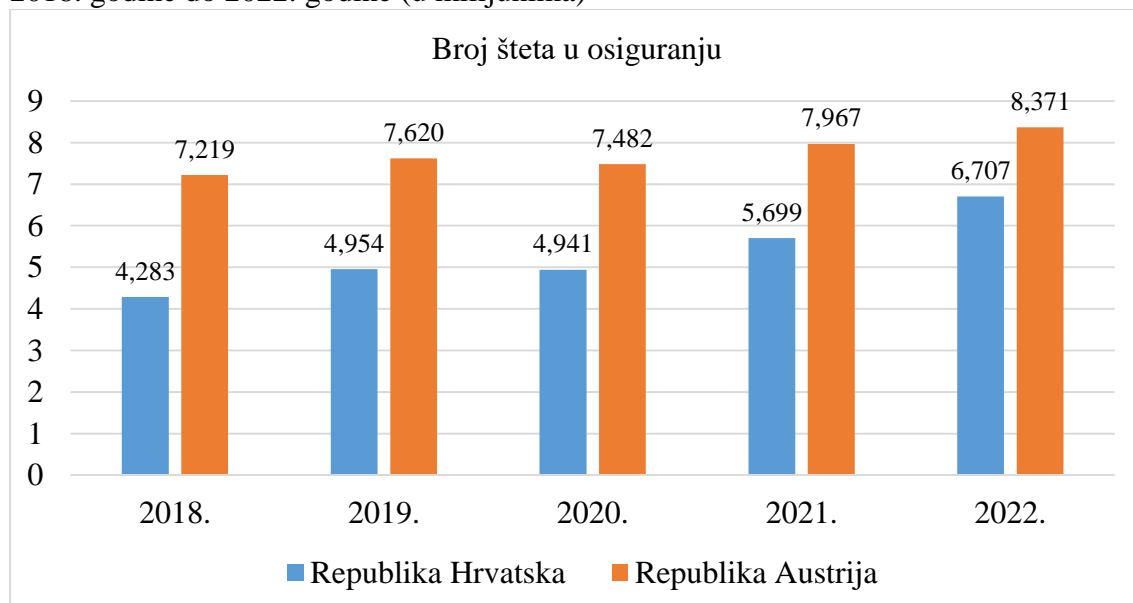
ima osiguranje od nezgode, te vrijednost, također raste. Zaračunata bruto premija svih vrsta neživotnog osiguranja raste tijekom promatranog razdoblja, što u konačnici rezultira rastom ukupne zaračunate bruto premije neživotnog osiguranja.

Uzimajući u obzir grafikone 5 i 6, u obje promatrane zemlje, zaračunata bruto premija neživotnog osiguranja ima veću vrijednost od zaračunate bruto premije životnog osiguranja. U Republici Hrvatskoj, zaračunata bruto premija životnog osiguranja, ima udio od 22% do 32% u strukturi osiguranja tijekom promatranog razdoblja, a kod neživotnog osiguranja taj udio iznosi od 68% do 77%. Slične vrijednosti su i u Republici Austriji, odnosno udio zaračunate bruto premije životnog osiguranja ima udio od 27% do 32%, a neživotno osiguranje od 67% do 72%.

5.4. Učestalost pojave štetnog događaja

U ovom poglavlju diplomskog rada, analiziran je ukupan broj riješenih šteta u osiguranju, odnosno životnog i neživotnog osiguranja u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji u razdoblju od 2018. godine do 2022. godine. U poglavlju 2.5. definiran je pojam štete i tehnike likvidacije štete u osiguranju, odnosno šteta je nepovoljna situacija prouzrokovana nekim događajem ili radnjom. Na grafikonu 7 prikazan je ukupan broj šteta u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji tijekom promatranog razdoblja.

Grafikon 7: Broj šteta u osiguranju u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji u razdoblju od 2018. godine do 2022. godine (u milijunima)

Izvor: izrada autora prema podacima Hrvatskog ureda za osiguranje i Versicherungsverband Österreich. Dostupno na: <https://huo.hr/hr/publikacije/statisticke-publikacije/> i <https://vvetnet.vvo.at/publikation/Jahresberichte%20Archiv>

Može se uočiti da je u Republici Austriji veća učestalost pojave štetnog događaja u osiguranju nego u Republici Hrvatskoj. Broj šteta u obje promatrane zemlje raste. Tijekom promatranog razdoblja, u Republici Hrvatskoj, broj šteta povećao se otprilike za 2,4 milijuna, a u Republici Austriji za 1,1 milijun. Nadalje, u tablici 8 prikazan je broj šteta po vrstama životnog osiguranja u Republici Hrvatskoj, dok za štete životnog osiguranja u Republici Austriji nema podataka po vrstama, nego samo skupni podaci za životno osiguranje, te su prikazani na grafikonu 8.

Tablica 8: Broj šteta po vrstama životnog osiguranja u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2018. godine do 2022. godine

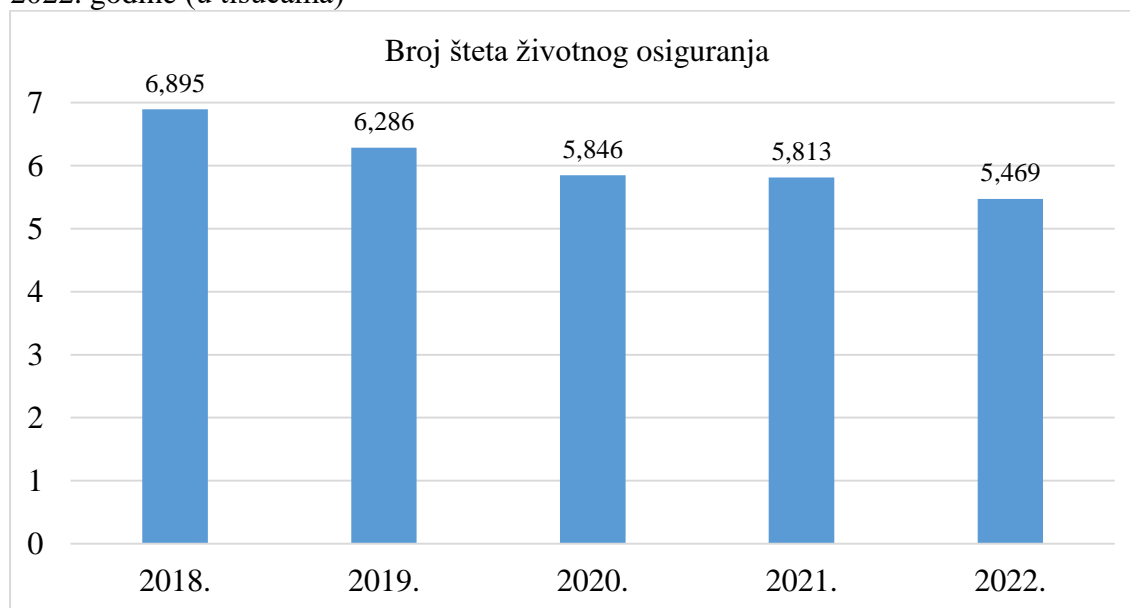
	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Životna osiguranja	55.189	56.729	56.851	62.854	54.945
Rentno osiguranje	2.718	2.779	2.689	2.456	2.748
Dopunska osiguranja životnog osiguranja	3.404	2.876	2.364	2.196	2.110
Osiguranje za slučaj vjenčanja ili sklapanja životnog partnerstva ili rođenja	196	201	251	222	236
Životna ili rentna osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja	4.459	3.866	5.541	6.732	9.525
Tontine	0	0	0	0	0
siguranje s kapitalizacijom	0	0	0	0	0
Životno osiguranje	65.966	66.451	67.696	74.460	69.564

Izvor: izrada autora prema podacima Hrvatskog ureda za osiguranje. Dostupno na: <https://huo.hr/hr/publikacije/statisticke-publikacije/>

Najveći broj šteta čini štete životnog osiguranja, te je broj tih šteta rastao skroz do 2021. godine. Životna ili rentna osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja su sljedeći po broju riješenih šteta i taj broj se otprilike povećao za 5 tisuća u promatranom razdoblju. Nadalje, dopunska osiguranja životnog osiguranja bilježe pad, dok za rentno osiguranje štete osciliraju. Osiguranje za slučaj vjenčanja ili sklapanja životnog partnerstva ili rođenja ima najmanje riješenih šteta, dok za tontine i osiguranje s kapitalizacijom nema riješenih šteta.

Versicherungsverband Österreich nema pojedinačne podatke za broj šteta po vrstama životnog osiguranja, nego samo skupne podatke za životno osiguranje i kao takvi podaci su prikazani na grafikonu 8. Iz grafikona 8, može se uočiti da broj šteta životnog osiguranja u Republici Austriji tijekom promatranog razdoblja opada. Najmanji broj riješenih šteta je na kraju promatranog razdoblja, odnosno 2022. godine, dok je najviše riješenih šteta 2018. godine.

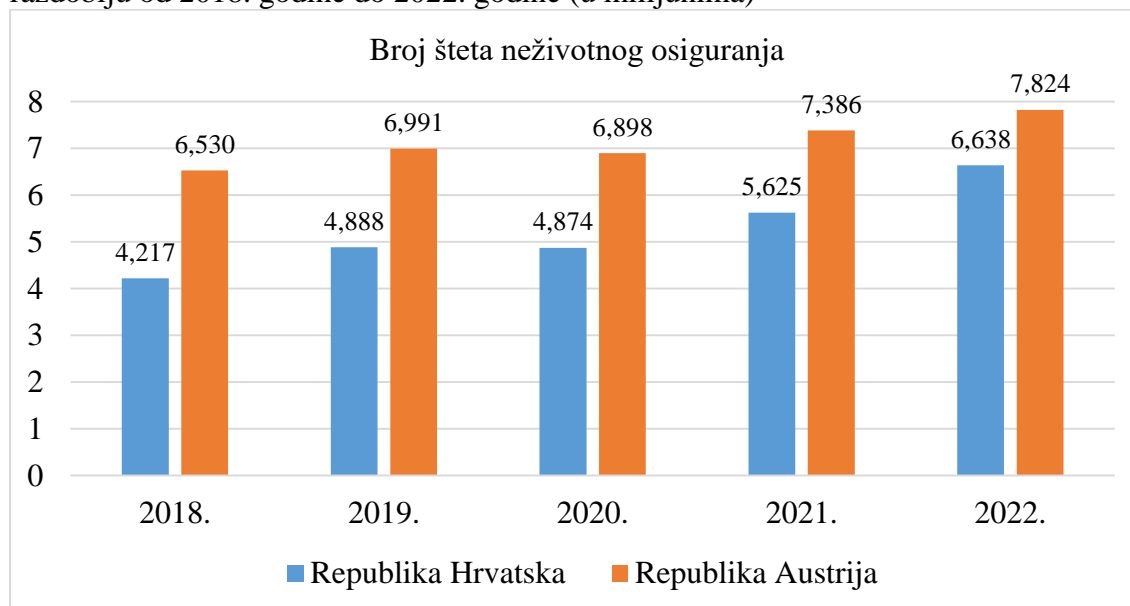
Grafikon 8: Broj šteta životnog osiguranja u Republici Austriji u razdoblju od 2018. godine do 2022. godine (u tisućama)

Izvor: izrada autora prema podacima Versicherungsverband Österreich. Dostupno na: https://vvet.vvo.at/publikation_Jahresberichte%20Archiv

Također, 2020. godine i 2021. godine, vidljiva je mala razlika u broju riješenih šteta, odnosno, 2021. godine je oko 3 tisuće manje šteta u odnosu na prethodnu godinu. Nadalje, na grafikonu 9, prikazan je broj šteta neživotnog osiguranja u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji u razdoblju od 2018. godine do 2022. godine, a u tablicama 9 i 10 po vrstama neživotnog osiguranja u obje promatrane zemlje.

Grafikon 9: Broj šteta neživotnog osiguranja u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji u razdoblju od 2018. godine do 2022. godine (u milijunima)

Izvor: izrada autora prema podacima Hrvatskog ureda za osiguranje i Versicherungsverband Österreich. Dostupno na: <https://huo.hr/hr/publikacije/statisticke-publikacije/> i https://vvet.vvo.at/publikation_Jahresberichte%20Archiv

Na grafikonu 9, može se uočiti da je broj šteta neživotnog osiguranja u Republici Austriji veći nego u Republici Hrvatskoj tijekom promatranog razdoblja. U obje promatrane zemlje, vidljiv je pad broja šteta 2020. godine u odnosu na ostalo promatrano razdoblje. Ta godina bila je pogođena pandemijom COVID – 19, a u Republici Hrvatskoj potresi su dodatno pogoršali stanje u cijeloj državi. Svi ti utjecaji odrazili su se na cijelo gospodarstvo, pa i na sektor osiguranja, čime od sljedeće godine dolazi do značajnog povećanja broja riješenih šteta. Tijekom promatranog razdoblja, u Republici Hrvatskoj, broj šteta neživotnog osiguranja povećao se za 2,4 milijuna, a u Republici Austriji za 1,3 milijuna. Nadalje, u tablicama 9 i 10 prikazan je broj šteta po vrstama neživotnog osiguranja u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji od 2018. godine do 2022. godine.

Tablica 9: Broj šteta po vrstama neživotnog osiguranja u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2018. godine do 2022. godine

	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Osiguranje od nezgode	15.988	15.389	12.345	12.485	14.671
Zdravstveno osiguranje	3.610.474	4.233.306	4.196.183	4.906.831	5.880.520
Osiguranje cestovnih vozila	111.689	119.984	113.813	109.137	115.271
Osiguranje tračnih vozila	244	121	142	181	154
Osiguranje zračnih letjelica	9	18	16	17	9
Osiguranje plovila	1.990	2.176	1.656	1.692	1.654
Osiguranje robe u prijevozu	1.703	1.538	1.385	2.857	2.715
Osiguranje od požara i elementarnih šteta	33.652	32.486	39.882	37.078	30.077
Ostala osiguranja imovine	75.493	68.860	71.557	77.134	76.166
Osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila	89.597	97.886	90.261	101.066	113.794
Osiguranje od odgovornosti za upotrebu zračnih letjelica	2	6	3	7	1
Osiguranje od odgovornosti za upotrebu plovila	390	499	244	393	373
Ostala osiguranja od odgovornosti	12.762	12.690	13.459	14.039	12.616

	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Osiguranje kredita	1.592	1.248	945	1.282	2.017
Osiguranje jamstava	475	795	467	707	666
Osiguranje raznih financijskih gubitaka	3.247	2.398	1.894	1.855	5.538
Osiguranje troškova pravne zaštite	11	3	19	30	16
Osiguranje pomoći	257.703	298.108	329.520	358.195	381.327
Neživotno osiguranje	4.217.021	4.887.511	4.873.791	5.624.986	6.637.585

Izvor: izrada autora prema podacima Hrvatskog ureda za osiguranje. Dostupno na: <https://huo.hr/hr/publikacije/statisticke-publikacije/>

U ukupnoj strukturi broja šteta neživotnog osiguranja, zdravstveno osiguranje ima najveći broj riješenih šteta u promatranom razdoblju te čini oko 85% ukupnih šteta neživotnog osiguranja. Osiguranje pomoći, odnosno asistencija je sljedeće po broju šteta, te slijedi osiguranje cestovnih vozila i osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila. Najmanji broj šteta ima osiguranje od odgovornosti za upotrebu zračnih letjelica, te je 2022. godine zabilježena samo jedna riješena šteta tog osiguranja. Također, osiguranje zračnih letjelica bilježi malo šteta, no ipak nešto više od osiguranja za upotrebu zračnih letjelica. Osiguranje troškova pravne zaštite, također ima malo riješenih šteta te taj broj oscilira tijekom promatranog razdoblja. Ostale vrste neživotnog osiguranja koje nisu spomenute imaju broj šteta između analiziranih vrsta te taj broj većinom oscilira tijekom promatranog razdoblja.

Tablica 10: Broj šteta po vrstama neživotnog osiguranja u Republici Austriji u razdoblju od 2018. godine do 2022. godine

	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Zdravstveno osiguranje	3.129.476	3.546.972	3.648.501	3.967.042	4.424.983
Osiguranje od nezgode	229.238	235.819	227.819	220.031	247.693
Osiguranje imovine	1.782.653	1.789.828	1.819.020	1.852.353	1.826.895
Osiguranje vozila	1.388.617	1.418.540	1.202.389	1.346.208	1.324.406
Neživotno osiguranje	6.529.984	6.991.159	6.897.729	7.385.634	7.823.977

Izvor: izrada autora prema podacima Versicherungsverband Österreich. Dostupno na: https://vvonet.vvo.at/publikation_Jahresberichte%20Archiv

Najveći broj šteta u strukturi neživotnog osiguranja ima zdravstveno osiguranje i taj broj raste u promatranom razdoblju. Osiguranje od nezgode ima najmanje riješenih šteta te su vidljive oscilacije tijekom promatranog razdoblja. Broj šteta za osiguranje imovine oscilira, no tijekom promatranog razdoblja taj broj se povećao. Također, i broj šteta za osiguranje vozila oscilira, no 2022. godine smanjio se u odnosu na početak promatranog razdoblja za 64 tisuće.

Uzimajući u obzir grafikone 8 i 9, u obje promatrane zemlje, broj šteta neživotnog osiguranja ima veću vrijednost od šteta životnog osiguranja. U Republici Hrvatskoj, broj šteta životnog osiguranja ima udio oko 1,3%, dok neživotno osiguranje čini ostatak ukupnog broj šteta

osiguranja. U Republici Austriji, broj šteta životnog osiguranja ima nešto veći udio u strukturi osiguranja u odnosu na Republiku Hrvatsku, odnosno, taj udio se kreće od 6,5% do 9,5%. Prema tome, neživotno osiguranje ima udio od oko 90% ukupnog broj šteta osiguranja.

6. Zaključak

Kroz temu ovog diplomskog rada, objašnjene su najznačajnije karakteristike osiguranja i obilježja tržišta osiguranja u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji. Objašnjen je sam pojam osiguranja, odnosno, ono obuhvaća transfer rizika s osiguranika na osiguravatelja te podjelu gubitka na članove. Izuzev pojma osiguranja, objašnjeni su sudionici u osiguranju i najbitniji elementi za razumijevanje koncepta osiguranja, poput premije osiguranja, likvidacije štete i rizika u osiguranju. Naglasak je stavljen na podjelu osiguranja, posebice na životna i neživotna osiguranje na kojemu se temelji istraživački dio diplomskog rada.

U istraživačkom dijelu diplomskog rada, provedena je komparativna analiza tržišta osiguranja u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji u razdoblju od 2018. godine do 2022. godine. Za početak, analizirani su odabrani makroekonomski pokazatelji za obje zemlje, a to su: broj stanovnika, bruto domaći proizvod te stopa inflacije. Broj stanovnika u Republici Austriji je duplo veći nego u Republici Hrvatskoj, te se tijekom promatranog razdoblja, u Republici Hrvatskoj taj broj smanjio, dok se u Republici Austriji povećao. Bruto domaći proizvod je u obje zemlje rastao, uz izuzetak 2020. godine zbog pandemije COVID – 19. Stopa inflacije je oscilirala u promatranom razdoblju za obje zemlje, no 2022. godine, zabilježen je značaj porast zbog posljedica pandemije COVID – 19, mjera za pomoći gospodarstvu te rata u Ukrajini.

Nadalje, u Republici Austriji je više osiguravajućih društava nego u Republici Hrvatskoj, te taj broj, kao i broj zaposlenih u osiguranju u Republici Austriji oscilira, dok se u Republici Hrvatskoj smanjio u promatranom razdoblju. U obje promatrane zemlje, vrijednost zaračunate bruto premije kontinuirano raste, te je u Republici Austriji značajno veća nego u Republici Hrvatskoj. Pokazatelji razvijenosti tržišta osiguranja, odnosno penetracija i gustoća osiguranja, te udio premije životnog osiguranja u premiji osiguranja imaju veću vrijednost u Republici Austriji, te je prema tome to tržište razvijenije od tržišta osiguranja u Republici Hrvatskoj.

U promatranim zemljama, bruto premija neživotnog osiguranja ima veću vrijednost od životnog osiguranja u ukupnoj strukturi bruto premije osiguranja. Kako je visina zaračunate bruto premije veća u Republici Austriji nego u Republici Hrvatskoj, tako je i broj šteta veći u Republici Austriji. Također, veći je i broj šteta neživotnog osiguranja u odnosu na životno osiguranje u obje promatrane zemlje.

U ukupnoj strukturi životnog osiguranja u Republici Hrvatskoj, životno osiguranje ima najveću vrijednost zaračunate bruto premije, pa tako i broj šteta. Tontine i osiguranje s kapitalizacijom nemaju zabilježenu vrijednost zaračunate bruto premije, odnosno, ono iznosi nula, te prema

tome, nema ni štete. U Republici Austriji nije ista podjela životnog osiguranja kao u Republici Hrvatskoj, te je od 2019. godine prisutna nova statistička podjela i prema tome podatke iz 2018. godine nije bilo moguće usporediti s podacima iz ostatka promatranog razdoblja. No, klasično životno osiguranje ima najveću vrijednost zaračunate bruto premije, a osiguranje za skrb najmanju vrijednost. Za broj šteta nema pojedinačnih podataka po vrstama životnog osiguranja. Što se tiče neživotnog osiguranja u Republici Hrvatskoj, osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila ima najveću vrijednost zaračunate bruto premije, a osiguranje troškova pravne zaštite najmanju vrijednost. U slučaju neživotnog osiguranja, zaračunata bruto premija i broj šteta nemaju istu tendenciju kretanje. Zdravstveno osiguranje ima najveći broj šteta, a osiguranje od dogovornosti za upotrebu zračnih letjelica ima najmanje šteta. U Republici Austriji, nije toliko detaljna statistička podjela neživotnog osiguranja kao u Republici Hrvatskoj, te je ono podijeljeno na samo 4 vrste, a to su: zdravstveno osiguranje, osiguranje od nezgode, imovine te vozila. Najveću vrijednost zaračunate bruto premije ima osiguranje vozila, a najmanju osiguranje od nezgode. Zdravstveno osiguranje ima najveći broj šteta, a osiguranje od nezgode najmanje šteta.

Na temelju analiziranih podataka, moguće je utvrditi točnost postavljenih hipoteza. Prva hipoteza glasi da je kretanje vrijednosti zaračunate bruto premije životnog i neživotnog osiguranja proporcionalno s brojem šteta tih osiguranja u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji. Ova hipoteza se odbacuje jer proporcionalnost nije prisutna za sve godine promatranog razdoblja u obje zemlje. U Republici Hrvatskoj, broj šteta nije pratio vrijednost zaračunate bruto premije 2020. godine za životno i neživotno osiguranje, a u Republici Austriji, 2021. godine za životno osiguranje te 2020. godine za neživotno osiguranje. Druga hipoteza glasi da je kretanje bruto domaćeg proizvoda proporcionalno s vrijednostima zaračunate bruto premija osiguranja u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji. Ova hipoteza se djelomično prihvaća jer je moguće uvidjeti proporcionalnost između bruto domaćeg proizvoda i zaračunate bruto premije osiguranja u Republici Hrvatskoj za promatrano razdoblje. Nažalost, isto nije moguće utvrditi za Republiku Austriju jer je 2020. godine, bruto domaći proizvod pao, dok je vrijednost zaračunate bruto premije osiguranja rasla.

Literatura

1. Andrijašević, S., Petranović, V. (1999). *Ekonomika osiguranja*. Zagreb. ALFA
2. Borozan, Đ. (2006). *Makroekonomija*. Osijek. Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Ekonomski fakultet u Osijeku
3. European Union (n.d). *Austria*. Dostupno na: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/eu-countries/austria_en
4. European Union (n.d). *Croatia*. Dostupno na: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/eu-countries/croatia_en
5. Eurostat (2024). *GDP and main components (output, expenditure and income)*. Dostupno na: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/NAMA_10_GDP_custom_11595106/default/table?lang=en
6. Eurostat (2024). *HICP – inflation rate*. Dostupno na: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tec00118/default/table?lang=en>
7. Eurostat (2024). *Population on 1 January*. Dostupno na: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tps00001/default/table?lang=en&category=t_demo.t_demo_pop
8. EUR-Lex (2023). *Osiguranje i reosiguranje*. Dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/HR/legal-content/summary/insurance-and-reinsurance.html>
9. Financial Market Authority Austria (n.d). *Financial Market Supervision in Austria*. Dostupno na: <https://www.fma.gv.at/en/financial-market-supervision-in-austria/>
10. Financial Market Authority Austria (n.d). *Tasks of the FMA*. Dostupno na: <https://www.fma.gv.at/en/tasks-of-the-fma/>
11. Gesetz im Internet (2016). *Gesetz über die Beaufsichtigung der Versicherungsunternehmen*. Dostupno na: https://www.gesetze-im-internet.de/vag_2016/
12. Gesetz im Internet (2008). *Gesetz über den Versicherungsvertrag*. Dostupno na: https://www.gesetze-im-internet.de/vvg_2008/
13. Gesetz im Internet (n.d). *Gewerbeordnung*. Dostupno na: <https://www.gesetze-im-internet.de/gewo/>
14. Grawe (2018). *Pojmovi u osiguranju*. Dostupno na: <https://www.grawe.hr/pitanja-i-pojmovi>

15. Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (2024). *Društva za osiguranje i društva za reosiguranje*. Dostupno na: <https://www.hanfa.hr/statistika/drustva-za-osiguranje-i-drustva-za-reosiguranje/>
16. Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (2023). *O nama*. Dostupno na: <https://www.hanfa.hr/o-nama/>
17. Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (2023). *Osiguranje*. Dostupno na: <https://www.hanfa.hr/potrosaci/financijske-usluge/osiguranje/>
18. Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (2009). *Tržište osiguranja*. Dostupno na: https://www.hanfa.hr/getfile/39205/trziste_osiguranja.pdf
19. Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (2023). *Tržište osiguranja*. Dostupno na: <https://www.hanfa.hr/podrucja-nadzora/trziste-osiguranja/>
20. Hrvatski ured za osiguranje (2024). *Statističke publikacije*. Dostupno na: <https://huo.hr/hr/publikacije/statisticke-publikacije/>
21. Investopedia (2024). *What Is GDP and Why Is It So Important to Economists and Investors?* Dostupno na: <https://www.investopedia.com/ask/answers/what-is-gdp-why-its-important-to-economists-investors/>
22. Jusline (2024). *Allgemeines Sozialversicherungsgesetz*. Dostupno na: <https://www.jusline.at/gesetz/asvg>
23. Klasić, K., Andrijanić, I. (2007). *Osnove osiguranja – načela i praksa*. Zagreb. TEB – Poslovno savjetovanje
24. Kozarević, S. (2010). *Rizik menadžment i osiguranje*. Tuzla. CPA
25. Ramljak, B. (2018). *Pravo osiguranja*. Zagreb. MATE
26. Stipić, M. (2014). *Hrvatski osiguratelji i tržište osiguranja u EU*. Zbornik radova Veleučilišta u Šibeniku. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/194098>
27. Točka na I (2021). *Obeshrabrujuća divergentnost između životnog i neživotnog osiguranja*. Dostupno na: <https://tockanai.hr/biznis/financije/obeshrabrujuca-divergentnost-izmedu-zivotnog-i-nezivotnog-osiguranja-52755/>
28. Versicherungsverband Österreich (2023). *Publikation*. Dostupno na: https://vvonet.vvo.at/publikation_Jahresberichte%20Archiv
29. Zakon o obveznim odnosima (NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22, 155/23) (2023). Dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/75/Zakon-o-obveznim-odnosima>
30. Zakon o osiguranju (NN 30/15, 112/18, 63/20, 133/20, 151/22) (2023). Dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/369/Zakon-o-osiguranju>

Popis grafikona

Grafikon 1: Broj stanovnika u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji u razdoblju od 2018. godine do 2022. godine (u milijunima).....	23
Grafikon 2: Bruto domaći proizvod u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji u razdoblju od 2018. godine do 2022. godine (u milijardama €).....	24
Grafikon 3: Stopa inflacije u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji u razdoblju od 2018. godine do 2022. godine.....	25
Grafikon 4: Zaračunata bruto premija osiguranja u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji u razdoblju od 2018. godine do 2022. godine (u milijardama €).....	27
Grafikon 5: Zaračunata bruto premija životnog osiguranja u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji u razdoblju od 2018. godine do 2022. godine (u milijardama €)	29
Grafikon 6: Zaračunata bruto premija neživotnog osiguranja u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji u razdoblju od 2018. godine do 2022. godine (u milijardama €)	32
Grafikon 7: Broj šteta u osiguranju u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji u razdoblju od 2018. godine do 2022. godine (u milijunima).....	35
Grafikon 8: Broj šteta životnog osiguranja u Republici Austriji u razdoblju od 2018. godine do 2022. godine (u tisućama).....	37
Grafikon 9: Broj šteta neživotnog osiguranja u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji u razdoblju od 2018. godine do 2022. godine (u milijunima)	37

Popis tablica

Tablica 1: Broj osiguravajućih društava i bazni indeksi u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji u razdoblju od 2018. godine do 2022. godine	26
Tablica 2: Broj zaposlenika u osiguravajućim društvima i bazni indeks u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji u razdoblju od 2018. godine do 2022. godine.....	26
Tablica 3: Pokazatelji razvijenosti tržišta osiguranja u Republici Hrvatskoj i Republici Austriji u razdoblju od 2018. godine do 2022. godine.....	28
Tablica 4: Zaračunata bruto premija po vrstama životnog osiguranja u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2018. godine do 2022. godine (u €)	30
Tablica 5: Zaračunata bruto premija po vrstama životnog osiguranja u Republici Austriji u razdoblju od 2018. godine do 2022. godine (u €)	31
Tablica 6: Zaračunata bruto premija po vrstama neživotnog osiguranja u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2018. godine do 2022. godine (u €).....	33
Tablica 7: Zaračunata bruto premija po vrstama neživotnog osiguranja u Republici Austriji u razdoblju od 2018. godine do 2022. godine (u milijardama €).....	34
Tablica 8: Broj šteta po vrstama životnog osiguranja u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2018. godine do 2022. godine.....	36
Tablica 9: Broj šteta po vrstama neživotnog osiguranja u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2018. godine do 2022. godine.....	38
Tablica 10: Broj šteta po vrstama neživotnog osiguranja u Republici Austriji u razdoblju od 2018. godine do 2022. godine.....	39